

ERİK AĞACI ÖYKÜ

ISSN 3062-0368

Kültür - Sanat - Edebiyat Dergisi

Eylül- Ekim Sayısı 2025

Sayı- 35 Yıl- 5

Fiyat: 100 TL

Yunus Karakoyun - Rocky Gauri - Senem Gökel - İlker Sedat Dikeç - Mehmet Şirin Aydemir - Hızır İrfan Önder - Erdal Noyan
Halil Maraş - Sevgi Erol Öçal - Fazıl Alasya - Ali İhsan Tarman - Adil Başoğlu - Ahmet Yılmaz Tuncer - Zerrin Keskin
Serkan Uslu - Arzu Candan Sürmen - Serpil Tuncer - Ahu Cetres - Hatice Eğilmez Kaya - Erhan Kassap - Nurdan Aladağ
Ömer Dilbaz - Kübra Erbayrakçı - Muhammed Balaban - Ayten Dirier - Abdulvahap Sert - Eyüp Erhun Köse - İbrahim Gürel

Erik Ağacı Öykü iyi
okumalar diler.

Dergileri okurken yalnızca satın almak ve okumakla kalmazsınız. Bir çok öykü ve edebi metin çeşitliliğini satın almış olursunuz. Beyninize girecek olan bilgilerin ve haznenin çeşitliliğini almış olursunuz.

Dolayısıyla kitap ve dergi satın alma işi basit bir alışverişi aşar ve siz beyninizin besinini almış olursunuz. Hangi edebi metine yatırım yaptığınıza yani kendinize dikkat ediniz. Sağlıklı bilgiler dileriz.

EDİTÖRDEN SEVGİLERLE

Sevgili Okuyucu

Yeni bir sayıya adım atmanın heyecanını yaşıyoruz. Erik Ağacı Öykü Dergisi olarak, her sayıda olduğu gibi, bu sayıda da sizleri farklı bakış açılarıyla tanıştırmak istedik. Her geçen gün değişen, gelişen dünyamızda, edebiyatın gücüne ve sözün önemine olan inancımızı yitirmedik ve bu sayıda da emeği geçen yazarlarımızın eserlerini okuyucularımızla buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Her bir edebi metin, kendi içinde bir evren taşır ve bizleri farklı duyguların, düşüncelerin ve yaşam deneyimlerinin içine çeker. İşte bu yüzden dergimizin bu sayısında, edebiyatın ve öykünün sınırlarını zorlayan, yenilikçi yaklaşımlarla kaleme alınmış eserleri bir araya getirdik.

Sizlerden gelen geri bildirimler, öneriler ve eleştiriler, dergimizin kalitesini artırma yolunda en önemli rehberlerimizden biri. Bu nedenle, bizlerle bu yolculuğu paylaşan herkese teşekkür ederken, sizlerin de katkılarınızı esirgememenizi diler, keyifli okumalar dileriz.

Erik ağacı

İÇİNDEKİLER

04	Emtia Yunus Karakoyun	12	Şehir Sevgi Erol Öçal
05	Bir Çocuk Gibi Ağlamak Rocky Gauri	13	Süslü Arif Vardı Bir Zamanlar Fazıl Alasya
06	Sim(i)ay Senem Gökel	14	Dünyanın Kısa Zamanlı İnsanlarına Ali İhsan Tarman
07	Bilmem Kaçınıcı Türden Yakınlaşmalar İlker Sedat Dikeç	15	Kaside-i Güvercin... Adil Başoğul
08	Iskalayan Taşlar Mehmet Şirin Aydemir	16	Buluşmaya Doğru Ahmet Yılmaz Tuncer
09	Ocağına Düştün mü Hiçliğin? Hızır İrfan Önder	17	Böcek Zerrin Keskin
10	Hazar'a Karşı Nisan İkindisi Erdal Noyan	19	Bu Çağın İnsanı / Bedia Ceylan Güzelce Serkan Uslu
11	Olmaz Olsun Benim Gibi Halil Maraş	21	Bulutları Yıkadım Arzu Candan Sürmen

İÇİNDEKİLER

23	İntiharla Biten Yaşam Öyküsü: Stefan Zweig Serpil Tuncer	38	Bir Handan İpekçi Filmi: Çınar Ağacı Kübra Erbayrakçı
27	At Meydanı Ahu Cetres	40	Gülsüm Muhammed Balaban
28	Bahtın Yar Oldu mu Nâzım Sana ? Hatice Eğilmez Kaya	43	Kına Yakın Oyunu Ayten Dirier
32	Dosto'nun Rüyası Hemingway'in Arşı Erhan Kassap	46	Dijital Günah Abdolvahap Sert
33	Tomurcuk Çay Nurdan Aladağ	49	Portakal Çiçeği Kokusunda: İlk Yalan Eyüp Erhun Köse
35	Ânı Tamir Etme Ömer Dilbaz	51	Çıkışa Doğru İbrahim Gürel

Emtia

Yunus Karakoyun

“dudak payı bir sevgili sonsuzluğa dönüşüyor”

hiç leke tutmuyor,
ışığı

ışığı dinliyorum,
sessizliği renksiz,
içine giriyorum,
boşluğa kaçıyor zaman,
ışığı içiyorum
ve daha çok acıkıyorum
onu tanımaya çalışıyorum,
sözcüklere başvuruyorum,
karanlıktır ruh ikizlerin, ışığı

ışığı ısııyorum,
dudak payı bir sevgili sonsuzluğa
dönüşüyor,
o büyüyor,
kırılmaya dair ve üzülmüyor,
ancak sularda ben ona şiir yazıyorum
belki rahatsızdır, biliyorum

ışığı kokuyorum,
karşı evin içinde bekliyor
bir kedi, hırıltısında uyusuk
kendini prenses sanıyor
ah o küçük hanım efendi

bir tür yaşam kavgası
bilinçaltıyla satılıktır, çoğu
eşyalar, emtia ve alın teri
unutuyorum, bütün her şeyi

Bir Çocuk Gibi Ağlamak

Rocky Gauri

Çünkü kimsemiz yok bu çağda,
Pek çok çılgık solup gitti yalnızca,
Son gecede hüznün dökün bu zamanda.
Dünyanın kalbi hâlâ bir çocuk gibi ağlar,
Geçip giden günlerin acısıyla.
Kimse bilemeyecek
— Bu yağmurlar neden bitmeyecek
Muson vakti, gözyaşları dökülür,
Acının renklerini bilmeyerek.
Ve onları silen mendilini görmezler.
Sadece sessizce diyecekler
—Ne güzel, bir gökkuşağı!

“Sim(i)ay”

Senem Gökel

“ Simi, saklı bir kabuk, sedefli
Kutsanmış, ele geçmeyen
ve vermek istediği kadar sunan:
öyle görmüştüm onu
Ege mavisinin zarif dalgası içinde

Ölüm düşmez aklıma burda gündüzleri
Gece nasıl orman hayvanına dönüşür,
bilirim
Sarp kayalıklarıyla ulur
ardından gelir rüzgârda burkulan
adımlarımın
Yavrularını koruma içgüdüyle, hazır
Arkamı döner dönmez
bir kapı tokmağı oluverir

Tek isteğim oysa
biraz ailem olman,
biraz arkadaşım
yerleşmen yanımdaki boş sandalyeye:
Bir tekerleme mırıldanırız, Adalar’a dair
O uykuya, göğün kuyusu kadar tabansız,
dalabileyim diye zamanım gelince.

”

BİLMEM KAÇINCI TÜRDEN YAKINLAŞMALAR

“-Spielberg’in “Üçüncü Türden Yakınlaşmalar” filmini çekmesinden çok öncelerdeydi-”

Bu deniz hiç görmediğim denizleri çağırıyor bana görününce
Bu iyot kokusu, bu köpüklü gelgitler bu sahildeki kum taneleri
Ve bu kumun içinde parlayan istiridye kabukları saçlarına bir taç gibi takılan bu ay
Bana görüldüğünde benim hiç görmediğim denizleri çağırıyor bu deniz

*Gökyüzünün portmantosuna asıyorum mânâsı çok ağır olan bu aklımı
[Antrparantez]-aklı bir karış havada olmak deyimi buradan geliyor-
Sonsuzluğun kapısını açarak giren bu boşluğu kavramak istiyorum
Tam da tutmuşken bu boşluğu ellerimden kayıp giden bu boşluk değil*

Orada uçurumun kenarında açmaya mahkûm bir bela çiçeği gibiydim dün
Bir evdeyim sıcak bir çayın içinde yavaş yavaş çözünüp giden şeker gibiyim şimdi
Neresinden gömülürse gömülsün köklerim kim yudumlarsa yudumlasın beni ama yine de
sen gelmeyeceksin şimdi ama sen gelmeyeceksin
Işıktan yavaş olsa da senin sesin duvarları aşıp beni feraha erdirecek en güzel sestir
bunca sesin içinde ışıktan yavaş olan senin sesin
Bu ses ki senin sesin, hiç görmediğim denizlerin dalgakıranlara çarpıp da çıkardığı
dalgalarının sesi bu dalgakıranlara rağmen dalgaların sesi

Elinle gösteriyorsun beni hem kendine hem beni kendime, sağ elinle ya da sol elinle elinin
herhangi bir parmağıyla sağ elinin ya da sol elinin herhangi bir parmağıyla gösteriyorsun
beni hem kendine hem beni bana gösteriyorsun
Ne yapacağımı bilemiyorum hiç bu deniz görmediğim denizleri çağırıyor bana
görününce, tirşe ve hareli gözlerin umarsızca bana görüldüğünde
Tanımsızmış gibi şimdi bütün her şey ya da bana öyle geliyor tanımsızmış gibime geliyor
bütün her şey yani buna şimdi sen de dahil misin diye soruyorum hem sana hem kendime
soruyorum bu bilmem kaçinci türden yakınlaşmalar

İlker Sedat Dikeç

Iskalayan Taşlar

Mehmet Şirin Aydemir

Savruk rüzgârlara verdim
adının baş harfiyle
başlayan bütün kelimeleri
issiz bir günün alacasında

kuşluk vaktine sürgün
zamandan sor umarsızlığımı
döksün eteğinden
yedi dilden
sensizliğin sesini
iskalayan hece taşlarını

bir dağ büyür içimde
bir yanı yol olmayan

kanamalı kalemimden
serzenişler süzülür
gün/ahı boynuna
kement mısralar

çokça iz
çokça tortu
yürek kanyonunda
yokluğundan artakalan

Ocağına Düştün mü Hiçliğin?

Hızır İrfan Önder

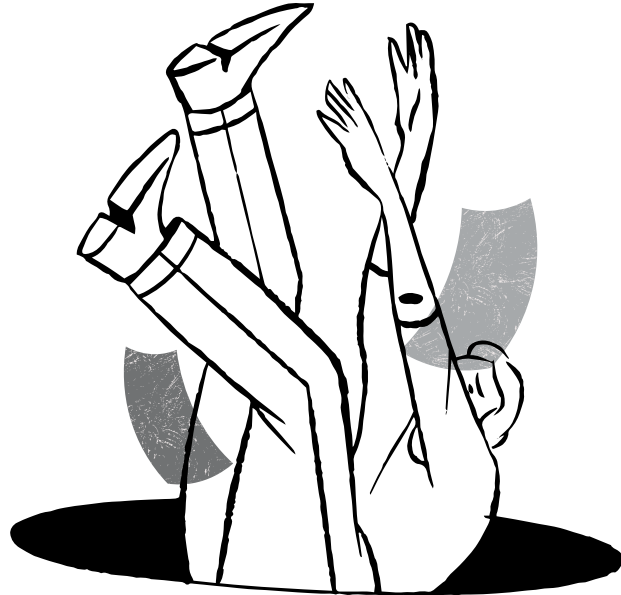
Sen hiç
Düştün mü Yusuf'un kuyusuna?
Çentik attın mı gurbet akşamlarına?

Sen hiç
Omuzladın mı yalnızlığını?
İçli içli ağladın mı geceleri?

Sen hiç
Nanik yaptın mı ayrılığa?
Yâr gibi bekledin mi ölümü?

Sen hiç
Susuz kaldın mı Kerbelâ'da?
İsyân ettin mi zalimlere?

Sen hiç
Yolunu kaybettin mi?
Ocağına düştün mü hiçliğin?

Hazar'a Karşı Nisan İkindisi

Erdal Noyan

Hazar bana bakıyor ben Hazar'a
Ne çok şey yaşamışız ayrı ayrı
O hep içine kapalıydı ben bir
zamandır öyle

Yorgunluğumuzu sorguluyoruz
Durgunluğumuzu göz göze
İki eksiğin amansız ayırdındayım
Kıvamında bir sıcak çay armudi cam
bardakta
Seven bir kadının saçlarını savurması
rüzgârın yüzüme

Soluk aldığım tüm sularda ve
kentlerde
(Se) harfiyle başlardı sevgililerim.
(Be) harfiyle koyuyorum noktayı.

Olmaz Olsun Benim Gibi

Halil Maraş

Güneş doğarken uyudum
Arınmış suyla yudum
Her doğruyu bu uydurdum
Olmaz olsun benim gibi
Denizi yükledim sala
Zehri ekledim bala
Dua diye verdim sela
Olmaz olsun benim gibi
Cevherde adiyim dedim
Ölümde sadiyim dedim
Muğlakta katiyim dedim
Olmaz olsun benim gibi
Ateş idim köz verdiler
Demez idim söz verdiler
Görmez iki göz verdiler
Olmaz olsun benim gibi
Yüreksiz gönül bağlar
Yarayı yarayla dağlar
Değişse de artık çağlar
Olmaz olsun benim gibi
Urgan, ruhuma geçirdim
Yılan, koynuma yatırdım
Aksi huyuma bayıldım
Olmaz olsun benim gibi
Ben sözümü bana derim
Bilmem aranır mı yerim
Haydi bana Allah kerim
Olmaz olsun benim gibi

Şehir

Sevgi Erol Öçal

şehrin zihni gizli hazine
karanlığı delen toynakların ayak seslerinde
yıldızları yıkanan gece, merhem şehrin yaralarına
taze nefes fidanların köklerine
sevinçler büyürken toprağın derinliklerinde
toz bulutları dağılacak gökte
neşeli ağaç yaprakları çıkıp koynundan rüzgârın
uyandıracak uykulu şehri
incecik ritmik kelimeler yağacak maviden
zamanın sesiyle
çiğ tonuyla çiseleyip şehre
gökyüzü çizecek her yüze
yüzler aydınlanacak şehrin zihninde
bitti sanılan bir zamanın yenilenmesiyle
şehrin zihni gizli hazine
delecek karanlığı güneşin renklerinde...

Süslü Arif Vardı Bir Zamanlar

Fazıl Alasya

Önce onun büyüğü girerdi sokağa
Sonra motor gürültüsü
Daha sonra meşin ceketi ve işlemeli çizmesi
Ardından Harley Davidson'uyla
İnletirdi ortalığı dev bir adam
Bilirdik, işte "Süslü Arif" gelmişti!

O hepimizin ulaşılmaz sevgilisi
Toplanırdı çocuklar, ağzı kulaklarında
Yanık tenli bu babacanı seyretmeye
Keyifle okşardı kafamızı,
Şeker de verirdi ara sıra Arif abi
Gururlanırdı harika aracıyla

Biz yaramazlar ayırmadan gözleri,
İncelerdik koca motosikleti
Pırıl pırıl kara bir ejderha sanki.
Bir sabah Arif abi "atla arkama ufaklık" dedi
Uçuyorduk sanki bulutlara
Başım dönüyordu heyecandan
Çocuk mutluluğu böyle olmalıydı

Bir gün dünyamız karardı, duyduk ki
Süslü Arif bilinmezlere taşınmış
Kendi gitti izi kaldı gönüllerde
Ben de derim ki;
Ruhunuzda bir Süslü Arif,
Altında bir Harley Davidson'la, hep yaşasın...

Dünyanın Kısa Zamanlı İnsanlarına

Yıldırım beyazında büyüyor kelimeler
Aynıymışız gibi değişiyoruz
Bunu ayna da göremeyince ben
Hemen bir çocuk şarkısı ezberliyoruz
Göğsümde dünyanın gitmeleri adına
Büyütölmüş toplumun kısık sevinci
Ve bilmek hazır olmayan bir ruhu
Çabucak doyurur çaresizliğe
Belki de kimisi için geç bilmek
Sakin bir parkın bankında oturup
Güvercinlere misafir olmaktır.
Anlaşılmak için ezberlemeden yaşamak
İsrarcı martı yavrularının gece yarısı ışıkları
Temmuz ayına biriktirip bir zamanı oyalamaktır.
Şimdi anlaşılır mı ki?
Yüz yaşındaki çocukları konuşmadan sevdiğim.
Birikir mi gözlerinde dünyanın preslenmiş yükü
Ben aynı sokaklar da büyüyen masum ihtiyarların
Çocukken yetişemediği oyun kurallarına
Dışlanmak mı?
Yoksa dolmuş bir kararsızlık yüküdür.

Kaside-i Güvercin...

Adil Başoğul

Kaç çağı doldurup koynuma acımı sakladım
Sana bir tutam teselliği gökyüzüyle yolladım

Son gökyüzümdü bu giderken bende kalmasın
Son demdir göğsümde bu güvercinler öldü anladım

Bitti rüzgârların bozuk düzeni kırıldı kaç kere kalbim
Bilinmeyen ne varsa birazını ben tamamladım

Böyle sürsün diye ışıması hayatın
Bütün güvercinleri gökyüzünde sakladım

Ey çilekeş Adil kim tadına varmış ki yaşamanın
El değmemiş bir zamanı güvercinlere ısmarladım...

Buluşmaya Doğru

Ahmet Yılmaz Tuncer

Son yazıda geçtik zaman kıvrımlarını
Tüketerek pencerem açık duruyor
Dilim kilitli zamanlara karşı
Arşı gözlüyor gözlerim zamansız zamanları
Dağıtıyor bir iç sıkıntısı
Zamanın pusunu

Amansız bir hastalığa tutulmuş ömrüm
Sorguluyor beni içimdeki benler
Dilim kilitli zamanlara karşı
Ömrümün kırıntıları var soframda
Konuşamıyorum
Bir lokma peşinde koşmaktan bir ömür
Doygunluğum tedirginliğim var
Parsel parsel ayrılmış yalnızlığa içim

Zaman zaman kurulan
Derme çatma gecekonduların
Dışında görmemiş ruhum dingin bir rüzgârı
Belki dinlememiş asude şarkısını
Şimdi kapım açık duran
Dilim kilitli zamanlara karşı

Böcek

Zerrin
Keskin

Gece kaçta biterse bitsin, güneş üstüme
doğmaz benim. Ama bugün, her
zamankinden daha da sabırsızdı. Uykuyla
uyanıklık arası bir yerlerde kalkmamak
için direnirken, yüzümde hissettiğim nazik
dokunuşlar ve acıklı mırıltılara daha fazla
dayanamadım. Sevdim, öptüm,
kucakladım. Hayır, isteği bu değildi.

Yaş mama vakti çoktan gelmişti. Daha fazla sabretmenin bir anlamı yoktu. Sevgili kölesi bir an evvel görevini yerine getirmeliydi. Aksi hâlde, muradına erememiş her masal kahramanının yapacağı gibi, gökten düşen üç elmayı kafasında paralamak işten bile değildi. Cazibeme daha fazla dayanamayan annem, nihayet gidiyor mutfağa diye söylendi.

Lambanın çiğ sarı ışığı gözlerimi dağlamaya çalışırken, buzdolabının kapağını açtım. Malzemeleri çıkartıp kaplara yerleştirdim. Üzerimdeki psikolojik baskı, bacaklarımın arasında tüm sevimliliğiyle devam etmekteydi.

Vuslat ânını görmenin verdiği uhrevi duygular, şükür ve teşekkür faslının ardından baktım; hâlâ saat 04.30. “Hadi kızım,” dedim, “bir yarım saat daha uyusak kâr.”

Yastığa ramak kala, başımın sol tarafından yatağa bir hamam böceği düştü. Çılgık çılgıca gözyaşlarına boğulmuşken, “ölsem kaç günde bulunabileceğim” geçti aklımdan. Bu kadar gürültü patırtının ortasında Tanrı’nın insanları tarafından yok sayılışım... Sonra fark ettim ki attığım çılgınlıkları kendim bile duymuyordum. Hangi ara, kim öğretmişti böyle sessiz çılgınlık atmayı bana? Rüyada mıydım?

Nerede olursam olayım, dağınık düşüncelerimi toparlayıp ondan kurtulmam gerekiyordu. Baş edemediğim her şeyden kurtulduğum gibi... Karanlıkta sersemlemiş, yatağın ortasında öylece duruyordu. Elimle yakalayıp, parmaklarımın arasında iyice ezdim. Uyandırdığı garip his, tahmin ettiğim gibi değildi. Bir cesaret, ışığı açıp avucuma baktığımda siyah saç tokamla göz göze geldim. İçimi çeke çeke ağladım. Çocuklar gibi.

Korkaklığıma, panik atağıma ve bunların arkasından sarı dişleriyle pis pis sırtan yalnızlığıma...

Banyoya gittim. Yüreğimdeki küçük kız, aynadaki 46'lığına "merhaba" dedi. Muhatap olmamak için kaçırdım bakışlarımı. Yüzümü yıkarken beynim, anılar cehennemine olan yolculuğuna çoktan başlamıştı. Yirmi beş yıl öncesine gittik birlikte. Sıfırı tüketmeme ramak kalan o yaz akşamına. İnsanlardan ve aşktan hâlâ vazgeçmediğim zamanlara. Gölgesine sığındığım insan müsveddesinin yanında uzanırken, kulağıma kaçan karıncaya. Gecenin bir vakti kulağım diye çığlık atarken yediğim tokata. Zırlamalarım bitmeyince insafa gelip gittiğimiz banyoda, soğuk duşun altında boğulup can veren karıncalara...

Titreye titreye sürüklenişim, yatağa fırlatılışım. Hayret... "Zıbar, yat!" deyişinin yarattığı duygusal hezeyanlar hâlâ tazeliğini ve nefasetini korumaktaydı. Yattım. Günün ağarmasını usulca bekledim. Ömrümün sonsuzluğa uzanan bekleyiş anlarından biriydi. Kendi dünyamda yaşattığım aşkımın miadı çoktan dolmuş, inatlaşıp ısrar etmenin bir faydası kalmamıştı. Sabah erkenden kalktım. Kırık dökük hayallerimi, son insanlık onurumu, beni ben yapan ne kaldıysa toplamaya başladım. Son bir kez baktım yataktaki canavarıma. Koridordan sessizce ilerledim. Anahtarı usulca çevirdim. Ayrılık, ahşap bir kapının ardında beni bekliyordu. Tam adımımı atacakken arkamdan sıkı sarıldı:

"Nereye gittiğini zannediyorsun?"

"Seni terk ediyorum," dedim.

"Yapamazsın," dedi. "Sen bana kıyamazsın."

Kıyamadım...Gidemediğim eve, geri döndüm. İki gün boyunca bile isteye kandiğim sevgi ve şefkat gösterilerinin sonunda yediğim dayak... Zifiri karanlıkta, ayağımdaki terliklerle kendimi sokağa atışım. Çevre yolundan şehre ulaşmak için bir saat süren yürüyüşüm. Soluklandığım parkta günün ağarışını dualarla bekleyişim. "Merhabadan" öteye gitmeyen samimiyetteki arkadaşlarımın evine, sabahın köründe sığınaşım...

Bir film karesi gibi hızla akmaktaydı geçmiş. "Dur!" dedim, "Artık dur. Daha ötelere gitme, boğulacaksın." Durdu. Bunları düşünürken, çömeldiğim yerden uyuşmuş dizlerimi ovalayarak kalktım. Hayatın kuduz köpekler gibi saldırdığı anlarda aldığım o pozisyonundan doğrulup beton dökülü bacaklarımı sürükleyerek odama geri döndüm. Etrafa saçılmış ölü toprağıma üzerime sıvayıp ana rahmine sığınır gibi sığındım tek kişilik yatağıma. Islak kirpiklerim birbirine kenetlenirken, tuttuğum soluk kaçmayı başardı ciğerlerimden.

"Yok bi' şey," dedi içimdeki ses. "Her şey çoktan bitti ve geçti. Sen mağaranda uyumaya devam et; dirileceğin gün, gelinceye dek..."

Bu Çağın İnsanı / Bedia Ceylan Güzelce

Serkan Uslu

Kitap denemelerden oluşan ve her bölüm arasında derin derin nefes alıp okuduklarınızı sindirme ihtiyacı duyacağınız, kendinizden ve yaşadıklarınızdan çok şey bulacağınız akıcı bir kitap. Ben notlar alarak ve satırların altını çizerek okudum.

Kitap 1950’li yılların İstanbul’uyla başlayıp günümüze kadar geliyor. Kocasına âşık olan bir kadının “*Bu dünyaya bir daha gelsem, şüphesiz ki ‘çiçeğin’ olmak isterim...*”¹ cümlesiyle saf aşkı görüyor, çocukken annesini kaybeden bir annenin çocuk sahibi olursam ölürüm ve kızım yalnız kalır korkusunu genç kadınla birlikte yaşıyoruz. Yazarın anlattığı sokaklar bizim sokaklarımızdan farksız;

“...bomboş sokakta ‘günaydın’ demeyen insanların arasından geçiyorsun...sadece kendinden olan insanların adacıklarında mahsur kalıyorsun...”²

Günaydın demiyor insanlar, yüzler asık ve ruhlar sanki bedenlere hapsolmuş, mengelilerin dişleri arasında hapis. Ormanlar yanıyor, toprak gözyaşlarıyla sulanıyor. Böyle olunca bulutlar küsüyor.

Kuraklık sarıyor dört bir yanı, gökyüzünden yağmur taneleri yerine gözyaşı düşüyor. Karıncaları incitmekten korkan nesillerin torunları acımadan katlediyor canlıları, yakıyor ormanları. Zalimler gözünü kırpmadan zulmediyor fakat onlar zaten kötü. Önemli olan senin, benim ve insanlığın ne yaptığı.

“*Vaktinde yükselmemiş her sesin sonu bir felaket...dünyanın en cesur insanı en korkağa dönüşürken, dünyanın en büyük sevgisi vasatlaşırken ve en zoru da bunu kabullenirken...*”³

Susmak ve görmezden gelmek belki de insana daha fazla acı veriyor. Bu çağın insanı susuyor, gözlerini kapıyor ve başını toprağa değil ekranlara gömüyor.

¹ Bu Çağın İnsanı, Bu çağın Dışında, Syf.17

² Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın Korkusu, Syf.25

³ Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın Sevdası, Syf.33

Çağ değişip insanları da değiştiriyor mu? Yoksa tam tersi mi? İnsanlar değiştiği için mi çağ diğer çağlardan farklı? Herkes geçmişe özlem duyuyor. Nerede o eski bayramlar. Nerede o eski lezzetler. Hiçbir şeyin tadı tuzu kalmadı. İnsanlar kalabalıklar içerisinde fakat yalnız. İnsanların tek tipleşme çabası, iktidarların insanları kalıba sokma mücadelesi. Herkesin her şeyi hızla tüketmesi

“Bir an bile tereddüt etmedim dünyanın benimle sona ereceğinden, savaşıydı, pandemisiydi, parasızlığıydı hepsi bir yana, asıl meselemiz küf, kitlesel silahımız çürümek.”⁴

Değişiyordu insanlık, çağla birlikte. Kabul etse de etmese de. Acılarımız, kayıplarımız bizi pişirip biz yapmıyor muydu? Tencereye konulan sebzeler misaliydik. Canımız yanıyordu ama pişiyor ve etrafa güzel kokular yayıyorduk. Bulunduğumuz coğrafya ve yaşadıklarımız ağırdı ve altımızdaki ateş harlıydı.

“Kaçtı mı o fırsatlar, binip gitti mi güzel atlara o güzel insanlar, yok mu bir umut, hiç mi yok?”⁵

Öyle bir dönemde gözlerimizi açmıştık ki felaket türkülleri çalıyordu. Depremler daha yıkıcı, insanlar daha acımasız ve ses verenler azınlıktaydı.

“İster kal, ister git, içine vicdan konmuş her insan gibi sen de çaresizsin bu devirde. Ayaklarını bastığın yeri gerekirse yut, gerekirse yırt, gerekirse yak ama tut ne olursa olsun, sadece burası değil, her yer bitti, azalıyoruz işte ufak ufak.”⁶

Yazarın sözcüklere sığmayan isyanı sayfalarından taşıyor. Narin’i, kadın cinayetlerini ve enkaz altından çıkaramadığımız bedenleri görüyoruz. Hissedilerek yazılan her satır okura geçer. Ben buna inanırım. Bu kitapta bazı cümleler beni vurdu. Yutkundum, diğer bölüme geçmeden önce bir süre bekledim. Sindirmek zaman aldı. Çünkü yazarın yazdıkları şahit olduğumuz acılardı.

“Çektiler gözüne bu sürmeyi ve çaldılar hayatını senden... Kalbi olan birine ihtiyacımız var, bu olanları aklı almayan birine, çocukları seven birine, bu çağı bilen birine.”⁷

Son dakika haberleri, burun kemiklerini sızlatan acılar ve adaletsizlikler. Belki adalet yerini bulsa yaralara merhem sürülmüş olacaktı. Bazılarının kefeşi iyi halle bazılarının kefeşi kederle doldu. Bir de acıdan beslenenler vardı. Ekranlar kederli insanların dertlerini dinlemiş gibi yapan insanların oynadığı tiyatro oyunlarıyla doluydu.

“Derdini dinlemediği insanların terasında güneşlenip büyük cümleler kuranlardan yoruldum.”⁸

Sadece dertleri değil umudu, aşkı, bize ve insana dair duyguları soluyoruz. Ülkemin güzel topraklarında, gecenin zifiri karanlığında Anadolu’nun ücra kasabasının daracık sokağında etrafa sarı ışık yayan sokak lambasında ağır aksak adımlar atıyoruz. Porsuk kenarında dikilip belki de suya yazılan hikâyeyi okuyoruz.

“Bir su damlasına yazıldı bunlar. Suyu bükten bir yerde yazıldı, sudan bir hikâyeye dönüştü.”⁹

⁴Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın İnsanı, Syf.37

⁵Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın İnsanı 3, Syf.43

⁶Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın İnsanı 5, Syf.52

⁷Bu Çağın İnsanı, Bu Çağın Çocuğu, Syf.57

⁸Bu Çağın İnsanı, Çözdüm Seni, Syf.72

⁹Bu Çağın İnsanı, Su’dan Hikâye, Syf.127

Bulutları Yıkadım

Arzu Candan Sürmen

Penceredeki buğu silinmemişti haftalardır, bir elin izi gibi duruyordu, yıllar öncesinden kalmış, zamanı unutan bir parmak gibi, camın kenarına kazınmıştı. Buğu, geçmişin nefesiydi. Her sabah, aynı nemli manzaraya uyanmak, aynı rüyayı tekrar tekrar görmek gibiydi; ama bu, güzel bir rüya değil, sesini kaybetmiş bir anının içinde yürümeye benziyordu. Gökyüzü, lekelenmiş bir defter sayfasıydı. Yağmur her şeyi yıkıyor ama bir türlü göğün yüzündeki kirleri temizleyemiyordu. Sanki bulutların arkasında unutulmuş bir günah vardı. O yüzden yıkamak gerekiyordu onları, sabunla, suyla, hatıralarla, belki biraz da sessizlikle.

İlk kez o sabah içimde bir arınma isteği doğdu. Kimseye anlatılamayacak bir temizlikti bu, temizlikçi kadınların anlayamayacağı, evlerin duvarlarını ovmakla geçmeyen bir şeydi. Bu, içe sinmiş bir isten kurtulma arzusu, boğaza düğümlenmiş bir gölgeyi çözme çabasıydı. Kendi kendini yıkamanın imkânsızlığına rağmen, ben bulutlara uzanmak istedim. Çamaşır ipine serdiğim düşünceler kuruyana kadar içimdeki su azalmadı. Rüzgâr bile benimle yıkandı o sabah, serinliği tenimi değil, geçmişimi üşüttü.

Bir zamanlar balkona astığı beyaz çarşaf lar arasında dolaşan çocuk sesleri vardı. Şimdi aynı çarşaf lar, yalnızca rüzgâr la kırırdıyordu; çırpınan bir kuş un kanadı gibi değil, teslim olmuş bir beden in sarkıntısı gibiydi. O çocuk sesi yoktu artık. Belki hiç olmamıştı. Ama insan olmayan şeyleri bile özleyebiliyordu. Hayal ettiğini kaybetmek, gerçekten var olanı yitirmekten daha çok acıyordu bazen. Ve ben, sana dair kurduğum her hayalin yasını ayrı ayrı tutuyordum.

Camın dışında mor bir martı dolandı bir sabah. Uçmuyordu, süzülüyordu da. Yalnızca bir an durdu. Göz göze geldik. Tanıdım onu. Mor martılar gerçek değildi, biliyordum. Ama bir zamanlar senin söylediğin her şey gibi, onların da gerçek olmadığına inanmak istemiyordum. Martının gözlerinde sanki senin bakışların vardı. Oysa sen yıllar önce gitmiştin. Ne bir veda mektubu ne bir açıklama.

Sadece yıkanmamış bulutlar, kurumamış çamaşırlar, yarım kalmış bir yaz mevsimi kalmıştı geriye. Tıpkı o martı gibi, ben de yere düşmüştüm. Ama benim kanatlarım yoktu.

Her şeyin rengi soluyordu zamanla. Yastık kılıfları, fotoğraflar, evin duvarı, senin gülüşün, hatta hafızamın kendisi bile. Ama bazı izler vardı ki solmuyordu. Mendile sarılmış bir hüzün gibi, çekmecelerde unutulmuş ama her el atıldığında yeniden kokusunu salan bir şeydi bu. Unutmaya çalıştıkça hatırlıyordum. Bastırdıkça belirliyordun. Sildiğim camlarda yeniden beliren o ad gibi, sen de içimde hep yeniden yazılıyordun.

Bir yaz sabahı, göğün yıkanacağına inandım. Küvetin içine doldurduğum suya bulutları batırdım hayalimde. Köpükler arasında kaybolan gölgeleri izledim. Dalgalar arasında dağılan yüzünü, sabun kalıntılarında karışan sesini, süzülen su damlalarında kaybolan izlerini. Ama köpük ne kadar beyaz olursa olsun, seni içimden söküp atmaya yetmedi. Çünkü bazı lekeler sabunla çıkmaz. Bazı izler yalnızca zamanla silinir, o da silinebilirse. Ve zaman, senden yana hiç adil olmadı bana. Sokağın köşesinde hâlâ senin ayak izlerini arıyordum. Asfaltın çatlaklarında yankılanan ayak seslerini. Ama her adım geri götürüyordu beni. Gidilen değil, terk edilen yolların izi daha derin oluyordu. Senin geçtiğin değil, artık geçmediğin yerler acıyordu beni. Yokluğun, varlığından daha somuttu. Seninle dolu olmayan her oda, senin en çok olduğun yerdi. Ve ben, her şeyi senin yokluğunda yeniden kurmak zorundaydım.

Günler geçti. Mevsimler soyundu. Rüzgâr daha sivri esmeyi öğrendi. Güneşin ışığı bile soğukla karıştı. Ama hiçbir sabah, içimdeki lekeli gökyüzünü değiştirmede. Bulutları kaç kez daha yıkarsam, seni içimden sökebilirim, bilmiyordum. Çünkü sen hiç kurumadın. Kalbimin arka bahçesinde, eski bir şemsiye gibi duruyordun. Ne açılıyordun yağmura ne de sökülüyordun fırtınadan. Oradaydın. Hep oradaydın.

Balkon demirine astığım eski bir çamaşır ipi vardı. Yıllardır oradaydı. Üzerinde artık hiçbir şey asılı değildi. Ama o ip, benim hayatımın en net çizgilerinden biriydi. Hatırladım. Bir yaz günü oraya bir gömleğini asmıştım. Kurusun diye. Gömlek kurudu. Ama senin terin kaldı üzerinde. O terin kokusu, hiçbir deterjanla çıkmadı. Sadece katladım. Mendil kutusunun altına koydum. Belki unuturum diye. Ama her ağladığımda o gömleğe uzandım. Ve senin terinle karıştı gözyaşım. Böylece seni içimden hiç çıkaramadım.

Yıllar geçti. Aynı cam, aynı rüzgâr, aynı martı. Her şey duruyordu. Sadece ben eksiliyordum. Gökyüzünü kaç kere yıkarsam yıkayayım, maviliği geri getiremiyordum. Çünkü sen gitmekle kalmamıştın. Alıp götürmüştün. Renkleri, kokuları, anlamları. Geriye yalnızca lekeler kalmıştı. Ve ben, bu lekeleri kendi dilimle anlatamıyordum. Çünkü lekeler konuşmaz. Sadece iz bırakır. Günün birinde bulutlar gerçekten yıkandı mı bilmiyorum. Ama ben yıkandım. İçimdeki sularla, gözlerimdeki sellerle, yılların biriktirdiği küflerle. Ve sonunda, sessizliğe sarındım. Beyaz bir çarşaf gibi örttüm geçmiş. Kurumasın diye değil, görünmesin diye. Ama sen yine kurumadın. Ayrılığın çamaşır telinde hâlâ asılı kaldın. Ve ben, her sabah o yöne bakmamaya çalışarak yaşlandım.

İntiharla Biten Yaşam Öyküsü: Stefan Zweig

Serpil Tuncer

Stefan Zweig, 1881 yılında (o zaman Avusturya – Macaristan İmparatorluğu’nun başkenti olan) Viyana’da, Yahudi asıllı zengin bir ailenin oğlu olarak doğdu. Babası tekstilci, annesi köklü bir bankacı ailesinin kızıydı. Henüz ilk gençlik yıllarındayken edebiyat dergilerine şiirlerini ve yazılarını gönderen Zweig, dönemin tanınmış edebî şahsiyetleriyle de mektuplaştı. Zweig, Viyana Üniversitesi’nde felsefe eğitimi aldı. Eğitimini Fransız edebiyat eleştirmeni Hippolyte Taine’nin felsefesi üzerine yazdığı teziyle tamamladı. Öğrencilik yıllarında bir şiir kitabı da çıkardı. Editörlüğünü Siyonizm’in kurucusu Theodor Herzl’in yaptığı Neue Freie Presse’de yazıları yayımlandı. Bu yıllarda edebî yeteneğini kanıtlayan Zweig, böylece aile mesleğini devam ettirmek yerine yalnızca edebî kariyerine odaklanma imkânını buldu.¹

Stefan Zweig, savaşa karşı tutumu ile tanınmaktadır. Freud öğretisine ve psikolojiye olan ilgisi sayesinde, eserlerinde çizdiği karakterler psikolojik analizlere uygun bir zemin sağlar. 1942 yılında karısıyla beraber, Avrupa ‘nın içinde bulunduğu durumun hüznü ile intihar eden Zweig ‘ın tamamlanmış tek romanı olan Ungeduld des Herzens (Sabırsız Yürek), karakterlerin iç dünyası ve dış gerçeklikle çevrelenen bir kurgu dünyası sunar. Karakterlerin farklı ulusal ve sosyal kökenden karakterler olarak sunulması da romanı zenginleştiren unsurlar arasında yer almaktadır. Ayrıca romanda sıkı ahlaki kurallar ve kişiler arası sınıf farklılıkları yer alırken müzik ve eğlence gibi daha esnek ortamların da bulunduğu görülür. Romanda anlatılan olaylar Birinci Dünya Savaşı’nın hemen öncesinde, Avusturya-Macaristan sınırındaki bir kasabada gelişir, ancak roman bu özelliğine rağmen yoğun bir politik içerikten uzak, geçmişe bir özlemin anlatısıdır.²

Olaylar arasındaki bağlar karakterlerin psikolojik durumlarının açıklaması ile aktarılır. Eser, edebi dönem olarak ise Almanya'da Adolf Hitler iktidarının yönetiminde olduğu Exilliteratur (Sürgün Edebiyatı) kapsamında kabul edilir. 1933 yılında Hitler'in iktidara gelmesinin ardından kısa bir süre içinde edebiyat da dâhil tüm medyaların kontrol altında tutulduğu bu dönemde, karşıt politik sesler ve eleştiri içeren kitaplar yakılmıştır (10 Mayıs 1933). Bunların sonucu olarak da yazarlar için sadece ya uyum sağlama ya da göç seçeneği kaldığı söylenebilir. Çoğunun göç etmeyi tercih ettiği yazarlar eserlerini sürgünde yaratmaya devam etmişlerdir. Stefan Zweig da bu yazarlardan biri olarak anılır. Tarihi anlatılara olan ilgisi eserlerinde de sıklıkla görülür. Dönemin yol açtığı ruh dünyasındaki buhrana uygun olarak eserlerinde acı, trajedi ve usanma sıklıkla yer alır.³

Stefan Zweig da çoğu yazarda olduğu gibi yaşamında onu etkileyen olayları, kişileri veya durumları eserlerine konu edinmiştir. Schiller, Stuttgart kralının baskısından yıldığından ve özgürlüğe aç olduğundan, eserlerinde ağırlıkla özgürlük konusu işlemiş, Goethe, kadınlara olan ilgisi dolayısıyla, hayatındaki kadınlara hitaben eserler ortaya çıkarmış, Virginia Woolf'un içindeki intihar arzusu, her eserindeki bir kahramanın ölmesine neden olmuş, Arthur Schnitzler, insan psikolojisi ve psikanalizle ilgilendiğinden, hastalarının benzersiz durumlarından etkilenmiş ve bu durumları eserlerine konu edinme gereği duymuştur.

Yine 1934 yılında Gestapo'nun Zweig'in evini saygısızca araması sonucunda ülkesini terk etme isteğinin ardından birçok ülkeye gittikten sonra, yolu Brezilya'ya düşen Zweig, kafasında ülkesinin durumunu ve ülkesinde hüküm süren zorbalığı taşıyarak yaptığı Brezilya seyahatinden etkilenerek 1938- 1941 yılları arasında Satranç adlı eserini kaleme almıştır.

Eser, tıpkı Zweig'in tecrübe ettiği gibi, New York'tan Buenos Aires'e olan bir gemi yolculuğuyla başlamakta ve ilginç bir satranç oyunuyla yükselmektedir. O dönemlerde kendisini özgür hissetmeyen Zweig, kendisini söz konusu eserdeki bir hotel odasına Gestapo tarafından kapatılan Dr. B. olarak göstermekte ve kitaba ismini veren satranç oyunundaki siyah – beyaz tahtanın, siyah kısımlarının, memleketindeki zalim hükümeti, beyaz kısımlarının ise zalim hükümetin pençesine düşmüş olan, kendisinin de içinde bulunduğu masum Yahudi halkı olduğunu vurgulamaktadır.⁴

Birçok yazar, kafasındaki düşünceleri eserlerinde üstü kapalı bir biçimde konu edinir, bazıları ise hayatlarında büyük yer kaplayan düşünceleri alenen aktarır. Yazar, yazar olabilmesi için sahip olduğu düşünceleri aktarabilmelidir. İnsanları yazmaya iten kafasındaki şeylerdir, yaşamlarıdır, duygularıdır. Örneğin Virginia Woolf'un hayatı, eserleri ve intiharı incelendiğinde, hemen hemen tüm eserlerinde mutlaka bir kahramanın ölmesi gerektiğini düşündüğü meydana çıkmaktadır. Woolf'un hayatına bakıldığında, eserlerindeki ölümlerin aslında onun her zaman beynini meşgul eden intiharından kaynaklandığına şahit olunmaktadır.

Aynı şekilde Virginia Woolf gibi Stefan Zweig'in da beynini yıllardır intihar düşüncesi meşgul etmektedir. Bu durumu, daha önce de belirtildiği gibi 1931 yılında kaleme almış olduğu Değişim Rüzgârı adlı eserinde açıkça yazmıştır.

Ne gariptir ki bu eseri yazma tarihi 1931 ve de intihar tarihi 1942 yıllarıdır. Aradan tam on bir yıl geçmiştir ve Zweig'in hayattayken asla yayımlanmasını istemediği bu eserde, açık bir şekilde kendi intiharını yazmıştır. Biz okuyucular olarak da, söz konusu eseri ve Zweig'in hayatını incelediğimizde Zweig'in hoşnut olmadığı yaşamında derin bir huzursuzluğa kapıldığı ve bir an önce hayatını sonlandırmak istediği görülmektedir.⁵ Değişim Rüzgârı adlı eserdeki bu kısım, bizlere Zweig'in Lotte ile olan intiharını hatırlatmaktadır. Eserdeki Ferdinand ve Christine adeta, Zweig ve Lotte'yi temsil etmektedir.

22 Şubat 1942 akşamı Rio'nun Petropolis şehrindeki evlerinde, tüm hazırlıklarını tamamlayan Lotte ve Zweig, Barbiton adlı uyku ilacından aşırı dozda aldıktan sonra, onlara acı veren dünyaya son bir mektup yazarak, yaşamlarına son vermişlerdir. Değişim Rüzgârı adlı eserde de Christine'nin dediği gibi ertesi gün odalarında ölüleri bulunmuştur. Söz konusu eserde, Zweig'in hayatına paralel giden tek şey intiharı değildir, aynı zamanda eserde dönemin politik süreçleri, Birinci Dünya Savaşı sonrası halkın tecrübe ettikleri kötü durumlar ve yönetime olan eleştiriler oldukça ön plandadır.⁶

Otuzlu ve yirmili yıllarda dünyanın en çok okunan yazarlarından biri olan, yapıtları elliyi aşkın dile çevrilen ve milyonlar satan, yirmi otuz bin mektupla yüzyılın en sık mektuplaşan yazarlarından biri olan Zweig'in eserleri bugün de değerinden hiçbir şey kaybetmemiştir; tiyatro yapıtları defalarca sahnelenmiş, şiirleri bestelenmiş, novellaları romanlar kadar büyük başarılar elde etmiş, sahneye konmuş, filmi çekilmiştir. 1933 öncesi ve sonrasındaki birçok burjuva aydını gibi politikanın dışında kalmaya özen gösteren, politikayla eş gördüğü dogmadan hiç hoşlanmayan, hayatında bir kez bile oy kullanmayan Zweig her türlü fikir çatışması ve saldırıdan, bir şeylerin baskıyla kabul ettirilmesinden, politik kavgalarda açıkça taraf tutulmasından her zaman uzak duran biriydi.

Son derece duyarlı, uyumsuzlukları dengeleyen barışsever doğasıyla tüm kültürlerle açık olan, farklı dünya görüşlerine saygı duyan, yüreği birleşik bir Avrupa kültürü için çarpan, kendini bir Avrupalı, bir dünya vatandaşı olarak gören Zweig tüm yaşamını düşünsel bir Avrupa birliğinin gerçekleşmesine, dünya kardeşliğine adanmış bir aydıındı. II. Dünya Savaşı patlak verdiği sırada İngiltere'de bulunan Zweig birçok çağdaşı gibi Hitler'in Yahudileri yok etme hırından nasibini alır.

Kitapları milyonlarca okur bulduğu anadilinden uzaklaştırılır, hatta en çok okunan yabancı yazarlardan biri olduğu Fransa'da bile yasaklanır. İşte o zaman yıllar önce Paris'te karşılaştığı Dimitri Merejkovski'nin, kitaplarının Rusya'da yasaklandığını söylediğinde neler hissettiğini, bir yazar için eserlerini soluğunu kaybetmiş, değişmiş ya da değiştirilmiş çevirilerde görmesinin ne demek olduğunu anlar. 1940 yılında dostlarının yardımlarıyla İngiliz vatandaşlığına geçer.

Meslektaşlarına ihtiyaçları olduğunda sığınacak bir liman sağlayan Zweig burada olduğu dönemde birçok Yahudi'nin İngiltere'ye gelmesine yardımcı olur. Tıpkı konferans için gittiği Arjantin'de dışişleri bakanın vermek istediği birçok ödülün yerine üç Alman mültecisi için vize istemesi gibi. Ancak Hitler İngiltere'yi de tehdit etmektedir. Bir konferans daveti alan Zweig aynı yıl eşile birlikte Güney Amerika'ya gider. Bu onlar için dönüşü olmayan bir yolculuktur.⁷ Kendini dünyaya "tesadüfen Yahudi" olarak gelmiş biri olarak niteleyen,

Stefan Zweig için "Yahudi olmak, yaşamının büyük bölümünde hiç ön plana çıkmamıştır. Avusturyalı kimliği ise idari bir formaliteden öteye gitmemiştir." Ta ki Avusturya pasaportu iptal edilip İngiliz makamlarından pasaport yerine geçen beyaz bir kâğıt, vatansızlara verilen bir pasaport rica etmek zorunda kalıncaya kadar. Zweig daha düne kadar, dünyanın her köşesinden gelen gelirini harcadığı, vergisini ödediği, yabancı bir konuk, bir beyefendi olduğu İngiltere'de bir anda bir göçmen, bir 'sığınmacı' durumuna düşer ve yıllar önce sürgündeki bir Rus'un söylediği şu sözleri hatırlar: "Eskiden insan denen varlık beden ve ruhtan oluşuyordu. Bugün ise bir de pasaportunun olması gerekiyor, aksi halde insandan sayılmıyor."⁸

1933 yılında iktidara gelen Nasyonal Sosyalistlerin Avusturya'yı da ele geçireceklerini anlayan Stefan Zweig 1934'te İngiltere'ye göç eder. Burada kaldığı yıllarda kendisiyle aynı yazgıyı paylaşanların durumunu şöyle özetler: "Özgür bir insan olarak doğmamıza rağmen özne değil birer nesneydik ve artık hiçbir şey hakkımız değil, sadece resmi makamların bize verdiği bir lütuftu." (s.467). 1936'da tüm kitapları Almanya'da yasaklanan ve II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle İngiliz vatandaşlığına geçen Zweig Londra'dan ayrılıp önce New York'a, sonra sırasıyla Arjantin'e, Paraguay'a, sonunda da Brezilya'ya gider. Ancak vatansız biri olarak sürgünde yaşamının ne kadar zor olduğunu eserinde şu sözleriyle anlatır:

*"Sürgünün her biçimi kaçınılmaz olarak insanın dengesini alt üst ediyor. İnsan kendi topraklarının üzerinde değilse, normal davranışından uzaklaşıyor, güvenini kaybediyor, kendinden kuşku duymaya başlıyor. Yabancı belgelerle ya da pasaportlarla yaşamaya başladığım günden beri kendi benliğimle tam bir uyum içinde olmadığımı itiraf etmekten çekinmiyorum. Asıl ve kendi Ben'imde doğal olan bazı şeyler sonsuza dek yok oldu. Doğamda var olandan daha çekingen oldum ve – bir zamanlar kozmopolit kişiliğe sahip olan ben – yabancı bir ülkenin havasını her soluyuşumda sürekli minnettar olmam gerektiği duygusundan kurtulamıyorum. (...) Hayır, elli sekiz yaşında bir insan olarak pasaportumun elimden alındığı gün, insanın yurtsuz kaldığında etrafı çevrili bir vatandan çok daha fazla şeyini kaybettiğini anladım."*⁹

Dünya tarihine kara leke olarak geçecek olan Hitler döneminin yıkıntıları korkunçtur. Yazar, Brezilya'nın Petropolis kentinde, Rua Gonselves Dias sokağında bulunan 34 numaralı evinde 1942'nin Şubat'ında karısı Lotte ile birlikte zehir içerek ölür.

Stefan Zweig 'Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu' isimli eserinde "Ölmüş olan biri artık hiçbir şey istemez, sevmeyi de, kendisine acınmasını da, teselli edilmeyi de istemez" der. Ölmeden önce eski eşi Frederike'ye bir de veda mektubu yazmıştır. Mektupta şu cümle hayli düşündürücüdür.

"Hayata kendi dileğimizle başlamıyoruz, oysa ölümü seçmekte özgürüz. Bu kararı aldığımдан beri ne denli rahatladım, bilemezsin."

KAYNAKÇA

1-Koçyiğit, Fırat Ender, Uludağ Üniversitesi SBE Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Stefan Zweig ve Şevket Süreyya Aydemir'in Politik Biyografilerinin Mukayeseli İncelemesi, Yüksek Lisans Tezi Bursa -2018 S:

2-Özgül, Sezer, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk ve Alman Edebiyatından Seçilen Eserlerde Engelli Karakterlerin Sunuluş Biçimleri Kemal Tahir, Köyün Kamburu, Hasan Ali Topbaş, Sonsuzluğa Nokta, Stefan Zweig, Undeduld Des Herzens, Günter Grass, Blechtrommel, Doktora Tezi Ankara, 2019 S:190

3-Özgül, Sezer, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk ve Alman Edebiyatından Seçilen Eserlerde Engelli Karakterlerin Sunuluş Biçimleri Kemal Tahir, Köyün Kamburu, Hasan Ali Topbaş, Sonsuzluğa Nokta, Stefan Zweig, Undeduld Des Herzens, Günter Grass, Blechtrommel, Doktora Tezi Ankara, 2019 S:191

4-Çakıroğlu Şebnem Sakarya Üniversitesi SBE Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Stefan Zweig'in Eserleri Örneğinde Hiyerarşinin Hümanizme Etkisi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2015 S:25-26

5-Çakıroğlu Şebnem Sakarya Üniversitesi SBE Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Stefan Zweig'in Eserleri Örneğinde Hiyerarşinin Hümanizme Etkisi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2015 S:27

6-Çakıroğlu Şebnem Sakarya Üniversitesi SBE Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Stefan Zweig'in Eserleri Örneğinde Hiyerarşinin Hümanizme Etkisi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2015 S:25-26

7-Sert Gülperi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE. Dergisi Cilt 9 Sayı:4 2007 Özgürlük ve Barışa Çağrı Stefan Zweig ve Eseri Dünün Dünyası Üzerine S:310

8-Sert Gülperi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE. Dergisi Cilt 9 Sayı:4 2007 Özgürlük ve Barışa Çağrı Stefan Zweig ve Eseri Dünün Dünyası Üzerine S:323

9-Sert Gülperi, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE. Dergisi Cilt 9 Sayı:4 2007 Özgürlük ve Barışa Çağrı Stefan Zweig ve Eseri Dünün Dünyası Üzerine S:324-325

At Meydanı

Ahu Cetres

Parmak aralarında, henüz yere bırakıp çatlatmayı başardıkları yaban kestaneleriyle dedelerinin, kendi halinde otlamaya çalışan yatkılları hâlâ izlemekte olduğunu yeni fark ettiler torun kargalar. Onlar da daha dikkatli bakıyorlardı şimdi yatkılara ama dikkatlerini çeken farklı bir şey göremediler. Yatkı, yatkıydı işte; kimi yaşlanmış kimi zayıflamış kalınca bacaklı, bazılarının yüzlerinde yara bere izleriyle otlayan aynı yatkıydı.

Dedeleri içli bir “gak” çektikten sonra;

"İbrahim Bey yaşasaydı böyle mi olurdu bu hayvanların ahvâli? Hey gidi İbrahim Bey hey!" sözleri döküldü gagasının arasından.

Türünde ender görülen asrı geçmiş ömrünü, Saraybosna semalarında kanatlandırdığı ilk yıllarıydı yaşlı karganın. Çiftliğinde, doğaya bırakılmış eğitilebilecek yatkılları da değerlendirip at ticareti yapan İbrahim Bey, halkından sonra devletin de güvenini kazanmış ve Osmanlı birliklerine at yetiştirir olmuştu. Saraybosna'nın bağrında akan Mlijacka Nehri'nin hemen yanında, Hünkâr Camisi'nin aşağı tarafında kalan bu geniş alanda, atlar alınır satılır, şenlik zamanındaysa yarıştırılırdı.

Gel zaman git zaman rejim değişti. Değişen rejime atlarını ne satmak ne de vermek isteyen İbrahim Bey'in tutumu rejimce isyan kabul edildi ve bir akşam vakti evinden at meydanına asılmak için götürüldü. Götürülürken, kardeşi Alija'dan (Aliya) tek isteği vardı İbrahim Bey'in. Çocuklarına kendi çocukları gibi bakması, onları koruyup kollaması. Asırlık karga, kuzgun olabilecek kadar geniş gövdesini kanatlarıyla içine çekerek küçülttü, küçülttü ve göğün boşluğunu sarsan o zamanki haykırışıyla yine gakladı.

At Meydanı'nda sallanan İbrahim Bey'in akıbetini, dakikalarca göğünde, gaklayarak kanat çırparak diğerlerine haber vermek istemişler sonraysa birlikte, yaslarını tutmak için sükûta konmuşlardı.

Güç bulsa da diyebilseydi, şimdi onun torunlarının, bu meydanda, atlarıyla her yıl ta Travnik'e yakın bir kasaba olan Karaula'ya kadar, dualarla, beş yüz yıl kadar önce şereflendikleri dinlerine vesile olan Horasan erenlerinden Ayvaz Dede'yi anmaya gittiklerini. Ah güç bulabilseydi de diyebilseydi.

Torunlarının yaban kestanesi çatlatma talimlerini izlemekle yetinecekti şimdi. Daha sonra anlatacağı onlara, daha sonra...

Bahtın Yar Oldu mu Nâzım Sana ?

(Vera Tulyakova Hikmet /
Bahtiyar Ol Nâzım)

Hatice Eğilmez Kaya

*“Bakacak arkamdan mutfak penceremiz.
Balkonumuz geçirecek beni çamaşırlarıyla
Ben bu avluda bahtiyar yaşadım bilemediğiniz kadar
Arkadaşlarım, uzun ömürler dilerim size...”* diyor ölümünden
kısa bir süre önce Nâzım Hikmet.

Son günlerini yaşayan, vatanına hasret, köklerinden uzak
kalmış bir şairin cenaze merasimini hayal ederek yazdığı dizeler
bunlar. “Ben bu avluda bahtiyar yaşadım,” dese de acaba bahtı
yâr oldu mu ona?

“Bahtiyar Ol Nâzım” anı türünde kaleme alınmış bir eser. Vera
Tulyakova Hikmet, Nâzım Hikmet’in Moskova’da yaşarken
tanışıp evlendiği ve ömrünün son zamanlarını birlikte geçirdiği
kadın, Nâzım’ın 1955 ve 1963 yılları arasındaki hayatını kendi
penceresinden tanıklığıyla anlatıyor bu eserde.

Vera ve Nâzım Hikmet, Nâzım'ın sağlığında tatlı tatlı sohbet ediyorlardı baş başa kaldıklarında. Nâzım'ın 1963 Haziran'ında vefat etmesi bu sohbetleri sona erdirmeydi. Vera 19 Mart 2001 gününe, son nefesine kadar onunla sohbet etmeye devam etti. Evine yürüme mesafesindeki Moskova mezarlığına gider, büyük şairin uyuduğu mekânda ona bir şeyler anlatır, ondan bir şeyler dinlerdi. Bahtiyar Ol Nâzım, işte bu sohbetlerin yansıması bir kitap.

Devletlerin kuruluşları da yıkılışları da vicdanları alt üst eden trajedilerin yaşanmasına yol açar çoğu kez. Yıkılan her devletin enkazı altında sayısız insan kalır. Ve devletler kurulurken temellerinin altında nice can yatar. Bu nedenle yeryüzünde kurulmuş olan bütün devletlerin 'gözleri yaşlı çocukları' vardır. Çarlık Rusya'sının yıkılışı ve Sovyetler Birliği'nin kuruluşu sırasında da aynı toplumsal durum yaşanmıştır. Vera'nın dedesi devrim sırasında hayatını kaybetmiştir. Onun ölümü; Vera'nın ailesinde sürekli anlatılan, üzerine çeşitli yorumlar yapılan bir olaydır. Vera'da değilse de ailenin bazı üyelerinde sosyalist rejime duygusal bir tepki mevcuttur. Hayatın ilginç akışı içinde sosyalizme gönül vermiş, bu nedenle çok sevdiği yurdundan ayrı düşmüş yabancı bir adam ve genlerinde sosyalizmin kuruluş sancılarını taşıyan bir Rus genç kadın tanışır. Aralarında oldukça önemli yaş farkı olmasına rağmen birbirlerine âşık olurlar. Nâzım Hikmet'le Vera arasındaki gelgitlerle dolu sevgi böylesi bir hüznü de taşımaktadır.

Aşk kâinatın en tatlı fakat aynı zamanda en acı badesi olmalı. Bu badeden içip sarhoş ya da çakırkeyif olmayan yoktur üstelik. Nâzım Hikmet Vera'ya neredeyse ilk görüşte âşık olur. Bahtiyar Ol Nâzım'da aşkın, düşbaz ve çoğu kez ayağı yere basmayan bir şair üzerindeki etkileri gözlemleniyor. Kitabın içerisinde Nâzım'ın Vera'ya yazdığı mektupların fotoğrafları verilmiş. Bu mektupları ilk gören ve yazanının kim olduğunu bilmeyen biri, onları on yedi yaşında bir gencin yazdığı hissine kapılır. Okla yaralanmış kalplerle, harflerin içinde açiveren çiçeklerle süslenmiş mektuplar bunlar. Birlikte yaşadıkları zaman diliminde ise Nâzım Hikmet'in yaptığı incelikleri okuyunca görebilirsiniz. Sevdikleri tarafından ilgi görmedikleri vehmiyle yaşayan kadınların kalpleri bu kitabı okurken çokça acıyacaktır mutlaka.

“Saçın yüzüne değse telini kıskanırum,” diyen şarkıyı çoğumuz biliriz. Kıskanç âşık -gerçekte kıskanç olmayan âşık yoktur, kimi belli ederken bu duyguyu kimi gizlemeyi başarır- sevdiğinin bir başkası tarafından 'cana yakın' bulunmasından bile şikayetçidir. Nâzım Hikmet Vera'yı o kadar çok kıskanıyor ki kıskançlığının hem kendisini hem de karşısındakini tükettiğini bile bile bırakamıyor bir kenara. Vera ve Nâzım Hikmet arasındaki aşkın en hazin yanlarından biri de 'âşık Nâzım'ın 'hasta kalbindeki kıskançlık buhranları.

İstanbul'a duyulan tarifsiz özlem. Nâzım Hikmet'in son günlerine imzasını ince bir kederle atan duygu. İstanbul, sayısız gönlü kendine bağlamış esrarlı şehir. Nâzım gibi -adı da kendi de şair olan- bir kimse nasıl ona sevgi ve bağlılık duymasın. Vera'ya sık sık “ben belki bir daha gidemem fakat sen bensiz de olsa mutlaka gitmelisin İstanbul'a,” diyordu. Bir keresinde Abidin Dino, kendisini Paris'te ziyaret eden Nâzım Hikmet'e İstanbul'dan getirilmiş yemekler ikram eder. O gün koca şairin çocuklaştığı, eski şen İstanbul vakitlerine döndüğü bir gün olur. Yeditepe şehrin sokaklarında gezinmesini sağladığı için dostuna sayısız şükran sözü sunar. Nâzım Hikmet'in eskise ve hastalansa da yaşlanmayan kalbini mutlu etmek işte bu kadar hoş bir yoldan geçmektedir. *Bahtiyar Ol Nâzım*'da okuru en çok duygulandıran özelliklerden biri, onun kalbine kendimizi böylesine yakın duyumsamamız olsa gerek. Tertemiz kalplere yakın olmak müthiş bir zenginliktir. Keşke Nâzım da çok sevdiği İstanbul'dan uzak düşmeseydi.

Geçirdiği kalp krizinden sonra ölümün bazen yakıcı bazen soğuk nefesini sürekli ense kökünde hisseden Nâzım, “ne ölümden korkmak ayıp ne de düşünmek ölümü” diyor bir şiirinde. Ölüm her canın er ya da geç tadacağı bir bade, geçilmesi zor bir geçit, sonsuzluk duygusuna sahip olanlar için gurbetten sılaya açılan sırlı bir kapı, kimi şaire “uyudun uyanamadın olacak,” dedirten kaçınılmaz son. Yorulanlar onda dinlenmeyi umuyor, sevdiğine kavuşamayanlar onla kavuşmayı hayal ediyor, dünya hayatında ağlayanlar onunla gülebileceğini düşünüp teselli buluyor... Korkanlar var ondan, “ölümünden ne korkarsın, korkma daima varsın,”

diyerek varlığın ölümle sınırlanamayacak kadar derin ve yoğun olduğunu anımsatanlar var, onu bekleyenler, ona özlem duyanlar, bir büyük boşluk olduğundan dem vuranlar. Nâzım Hikmet ölümü arzulayanlardan da değil, ölümden fazlasıyla korkanlardan da... Yaşamının değerini bilen karakteriyle intihara karşı bir duruş sergiliyor bu yüzden. Yakın dostu Mayakovski'nin intihar edişi onu bu nedenle çok güçlü bir etki ile sarsıyor. Kendi ölümünü ise sakın, vakur ve cesurca bekliyor. Vera Turyakova Hikmet, *Bahtiyar Ol Nâzım* adıyla Türkçeye çevrilen anılarında büyük şairin son günlerini anlatırken onun bu şahsiyetli duruşunu tablolştırıyor.

Soyuttur mutluluk, bir o kadar da değerli. Buna rağmen bizde somut izlenimi bırakan maddesel unsurlardan daha fazla varlık sahibi ve gerçektir. Deniz canlıları için su, bizler için hava kadar gereklidir, çoğu kez sahip olduğumuzu fark edemesek de. Nâzım Hikmet, sevgili ressam dostu Abidin Dino'ya "sen mutluluğun resmini çizebilir misin?" diye sorarken mutluluğun soyutluğuna işaret eder, bir yandan da tanıma, sınıflandırmaya, tasvire sığmazlığına. Belki de mutlu değildi hayatının hiçbir döneminde Nâzım Hikmet. Zavallı şairin görüp göreceği 'güzel günler'i olmadı belki de hiç. Oysa ne kadar şen bir adamdı ne kadar güler yüzlü bir çehresi, gülen gözleri vardı. Vera Turyakova; Nâzım'ı iyimser, çevresine neşe saçmaya çalışan, bedenlen orta yaşın biraz üstünde, ruhsal bakımdan bazen delikanlı, bazen çocuk olan bu sıra dışı adamı yakından tanıtıyor okura. Büyümeden ve yaşlanmadan ölebilmek şansına sahipti Nâzım Hikmet, uzunca bir zaman dünya üzerinde dolansa da. *Bahtiyar Ol Nâzım*'ı okurken onun yavaş yavaş fakat bile bile vedasına tanıklık etmek hüzne eğilimli her kalbe durgunluk eker.

Vera Turyakova, ölümün iki dünya savaşından sonra rotasını şaşırdığından söz ediyor. Nâzım Hikmet'in ona erken gelen gidişini, Nâzım'dan daha yaşlı adamların yaşarlarken onun ölmesini böyle bir rota şaşmasına bağlıyor. Vera, kuzeyli bakış açısıyla böyle bir değerlendirmede bulunuyor. Oysa kader ve ecel kavramlarını kafalarında ve kalplerinde binlerce yıldır harmanlayabilmiş olan biz doğulular gelmenin de gitmenin de bütüncül oluşumunu farklı gözlerle izler ve yorumlarız. Biz biliyoruz ki Nâzım geldiği için bir gün elbette gidecekti, bunun ne zaman ve nasıl olacağını ancak bilen bilirdi. Tıpkı nefes alan her birimiz gibi.

Bahtiyar Ol Nâzım'da en çok dikkat çeken içerik özelliklerden birisi de Nâzım Hikmet'in çocuklara olan sevgisi. Vera'nın kızı Anna'ya "Anuşka" (Annacığım) diye seslenen Nâzım, gittiği yurt dışı yolculuklarından Anna'ya hediyeler almadan dönmüyordu. Çocuk kalbini kazanmak çok kolaydır ve tertemiz çocuk kalbindeki sevgi duygusu çoğu kez ömür boyu silinmez. Bilirsiniz çocuklar donmamış beton, biçimlenmemiş hamur gibidir. Evrenin en bereketli tarlasıdır çocuklar. Nâzım'ın içindeki çocuk sevgisine rağmen tek evladı Memed'in babasına davranışlarındaki hoyratlık ne üzücüdür.

İnsanlar bazen yaşarken ölürler. Bazı siyasal doktrinler de öyle. Komünizmin Rusya'daki ölümü, resmi çöküşünden çok daha önce, hatta kuruluşundan hemen sonra ve yaşadığı sanılırken olmuştur. Bazıları bu ölümü fark etmeseler -bir ihtimal görmezden gelseler- de Nâzım Hikmet fark etmiş ve bu fark edişin üzüntüsüyle yanmıştır. Maksim Gorki'nin son yıllarında yaşadığı hayal kırıklığını eşinden dinlediğindeki tepkisi, Sovyet toplama kamplarında tutuklu olan muhalif aydınların yaşadıklarını her iştmesinde duyumsadıkları, Doktor Jivago'nun yazarı Pasternak'a devleti tarafından layık görülenler; uğruna ülkesini terk ettiren devrim düşüncesinden uzaklaşması anlamına gelmektedir. Nâzım Hikmet bunları belki de yüksek sesle asla itiraf edemedi fakat kederi hep içinde gizliydi. *Bahtiyar Ol Nâzım*'ı okuyanlar onun düşlerinin tek tek yıkılışını mutlaka sezinleyeceklerdir.

Bir gün Vera'ya önceki aşklarından itiraflarda bulunuyor Nâzım Hikmet. Nüzhet'i, eşi Piraye'yi ve hapishanede yatarken âşık olduğu kuzeni Münevver'i anlatıyor. Gençlik aşkı olan Nüzhet'in onu ve ideallerini anlayamamasından, ona "*Mavi Gözlü Dev*" şiirini yazdırmasından, bu gönül kırıklığının ve davasına olan bağlılığının etkisiyle ömür boyu evlenemeyeceğini düşünmesinden, Piraye ile gerçekleştirdiği sürpriz evlilikten, 'kalbinin kızıl saçlı bacası' olarak gördüğü Piraye'yi zamanla bir eş değil de bir dost, bir kız kardeş gibi görmesinden, kafasının en karışık olduğu dönemde Münevver'in takıp takıştırıp gerçekleştirdiği hapishane ziyaretlerinden, şair kalbinin bir anda Münevver'e eğilim göstermesinden, Münevver'in Nâzım'la hayatını birleştirmeye cesaret edemeyişinden söz ediyor. Ve şunu ekliyor sözlerine son olarak:

“Ben hayatımdaki kadınlardan sadece Piraye’ye haksızlık ettim.”
Nâzım’ın kararsız aşk hayatını eleştirenler acaba şuna dikkat etmezler mi: Nâzım Hikmet dünya çapında ünü olan bir şairdi, çevresinde sürekli onu etkilemeye çalışan kadınlar vardı ve o bu hale ne kadar karşı durabilirdi ki...

Memleket sevdası ve memleket hasreti *Bahtiyar Ol Nâzım*’da satır satır işlenen oldukça içli bir tema. Moskova’da ona, oradaki varlığının nedeni sorulunca “bizim burada olmamız memleket sevdasından,” demiştir mutlaka. Nâzım Hikmet’in 1950’li yılların sonlarında orta yaşlı ve ülkesini çok seven bir adam olarak neler hissettiğine, çevresindekilere neler söylediğine tanıklık ediyoruz bu eserde. Yorgun ve hasta kalbiyle, içindeki memleket özlemiyle ne kadar bahtiyar olabilirse o kadar bahtiyardı Nâzım oralarda:

*“Memleketim, memleketim, memleketim,
ne kasketim kaldı senin ora işi
ne yollarını taşımış ayakkabım,
son mintanın da sırtımda paralandı çoktan,
Şile bezindendi.
Sen şimdi yalnız saçımın akında,
enfarktında yüreğimin,
alımın çizgilerindesin memleketim,
memleketim,
memleketim...”*

Bahtiyar Ol Nâzım; Vera’nın anılarından, notlarından oluşturulmuş Nâzım Hikmet’in hayatındaki önemli yıllara ışık tutan bir eser. Ünüyle, dizeleriyle, kederiyle ve sevinciyle dünyaya mal olan bir şairin hayatında iniş çıkışların olması ömrümüz oldukça nefes almamız kadar doğal bir hâldir. Okurken kâh tebessüm etmemiz kâh gözlerimizin nemlenmesi de hep o hâldendir.

Dosto'nun Rüyası Hemingway'in Arşısı

Erhan Kassap

İp atlayan fareler. Yağmurun altında
şemsiyesini ters tutan, ruhu ölmek üzere olan
adamin bir hayali sadece. Kediler var bir
yerdeler ve konuşuyorlar ve ıslak fareler
mutluluktan havalara zıplıyorlar.

Kendime geldim ve aldım elime makası,
biçmeye koşuyorum çirkin ve istemsiz yerlerimi.
Etrafımda bağırانlar var ve bir çakıl taşı
ayağımda, her yalanımda bana tesir edecek
olan. Kırmızı bir çakıl taşı, ip atlayan mutlu
beyaz fareler ve temiz bir yağmur.

Duyuruları cüceler yapmıyor artık ve teker
teker yok oluyor çirkinlikler. Sarı bir camın
arkasından bakınca, “Böyle de güzel,” diyor
gözlerim. Dinlenmek bitti, dinlemek bitti; şimdi
koşarken şarkı söyleme zamanı.

Anlaşılan mizahı abartı yapan keyifli bir
kahyam var ve bir anti kahraman. Bir pazar
günü öğleden sonrası masası ve masada
Bukowski, Darwin, Twain, Duralı ve Meriç...
Edipsiz? Bir ayağı kırık bir masa, eksik yerine
kalp konulan. Kalbi kıran masa...

Bileklerime bakınca kesik izlerinin olmadığını
görüp Elif Şafak okumadığıma sevinyorum.
Şafakta bir pamuğun intiharı mı?
Ağırlıklarını kaybetmiş ağırlıkların hayali mi?
Kaleme sorsan suçlu eller. Defter desen...
Defter desen? Defter demeyen bir ses ve
geceyi bölen yazma isteği. Ahmet'in sesi mi?
Bir batılın peşinde onlarca saniye. “Ne çabuk
geçti,” diyen binlerce pişman insan.

Gözlerimden çıkmak isteyen ispiyoncular ve
aklımda deliler parkı. Vardım bir mezbahaya
farkında olmadan ve gördüm kendimi
dikerken. Ellerim kanlı ve yüzümde anlamlı
sırıtişlar. Bir karınca yuvası ve kertenkele
olmak isteyen yaralı fil. Beynim
kuyruğumdan akarken masadan gelen
çakmak sesi. Darwin'in kahkahası sudan
çıkıp bir tütüne dönüştü ve Tolstoy onu alıp
kaçtı. Bir masada bunları hâlihazırda yazıp
intihar etmiş olan Gogol.

Tomurcuk Çay

“Bazı sabahlar, çay demlenmeden, söz söylenmeden ağırlaşır. Yaşlılık, o ağırlığın suskun hâlidir.”

Nurdan Aladağ

Uykuyla arasının iyi olmadığı zamanlar yaşıyordu Sedat. Geceleri gözünü tavana dikip sabahı beklemek onun için alışıldık bir hâle gelmişti. İşte öyle bir gecenin ardından, gün daha tam aydınlanmadan, kendini dışarı atmak istedi. Sokaklar bomboştu. Ne bir korna sesi ne de işe yetişme telaşıyla sağa sola bağırان insanlar vardı. Oysa evde herkes hâlâ uykudaydı. Öğleye kadar kalkmazlardı, biliyordu.

Kahvehaneye gitmek için bahanesi hazırды: Ekmek almak... Emeklilikle birlikte herkesle aynı saatlerde uyanamamak, konuşacak insan bulamamak, Sedat'ın zamanla alıştığı yalnızlık türlerinden birine dönüşmüştü. Evde sigara içmesine izin verilmediği için sokağa çıkmak onun da işine geliyordu bir yandan.

Taze ekmek kokusunun geldiği yöne doğru yürüdü. Kendisine bir simit, evdekilere de iki ekmek aldı. Hemen ardından yolunu kahvehaneye çevirdi. Her zamanki yerine, cam kenarındaki masaya oturdu. Garson onu görür görmez gülümsedi, hiç oyalanmadan yanına geldi.

“Erkencisin Amca Bey... Uyku mu tutmadı yoksa?” dedi.

Sedat, okuduğu gazeteden başını kaldırdı. Garsonla göz göze geldi, dudakları kıpırdadı ama bir kelime bile dökülmedi ağzından. Sanki kelimeler zihninde kilitlenmiş, çıkacak yolu bulamıyordu.

“Ne içersin?” diye bilindik soruyu sordu delikanlı.

Sedat düşündü... Düşündü... Ama o üç harfli kelime, dilinin ucuna bir türlü gelmedi. Çay. Sadece çaydı demek istediği. Ama yapamadı.

Garson bunun üzerinde fazla durmadı. Zaten kahvehane müşterilerinin her türlüüne alışkındı. Bazen sarhoşlar kahvenin kapısında sızar, bazen delilikle akıllılık arasında gidip gelen adamlar sabaha kadar masa tutardı. Yaz aylarında tatilcilerle dolan kasabanın bu halleri normaldi artık.

Sedat'ı az çok tanırdı. Sessiz, kendi hâlinde bir adamdı. Sohbet ederdi, bazen şakalaşırdı ama bugünkü hali farklıydı. İsteğini söylemese de tomurcuk kokulu çaydan bir bardak getirip usulca önüne bıraktı.

Sedat çaya dokunmadı. Yerinden ağır ağır kalktı. Garson arkasından seslendi:

“Bugünlük benden olsun”

Ama Sedat ne duydu ne de dönüp baktı. Yalpalayarak yürümeye başladı. Çevresindeki her şey topaç gibi dönüyordu. Ayakta zor duruyordu artık. Elindeki ekmek torbasına sıkı sıkıya sarıldı. Sanki tek sabit kalan oydu dünyada. Sonra bir kez daha garsonun sesi duyuldu kulaklarında, boğuk ve uzaktan:

“Hey! Amca Bey!”

Ve Sedat griliğin içine gömüldü.

O an, yıllar öncesine (o kahvehanenin ilk açıldığı güne) geri döndü zihni.

Kırkly yaşlarının başındaydı. İki küçük çocuk babasıydı. Henüz tütün kokusu, yalnızlıktan değil, neşeli muhabbetlerden yayılırdı. Kahvehane o zamanlar kendisinin. Sabah erkenden açar, çay suyunu koyar, sandalye sesleriyle sessizliği bozar, sonra köşedeki radyoyu açardı. Müşterilerden biri mutlaka erken gelirdi. Biri okey taşlarını dizerdi, diğeri sütlü kahve isterdi. Akşamları herkes dağıldığında, kendi demlediği çaydan bir bardak alır, ön kapının önündeki tabureye oturur, ayaklarını uzatırdı. Herkes gider, o kalırdı.

Ama sonra işler değişti. Oğlanlar büyüdü, eşinin hastalığı başladı. Ev geçindirmek zorlaştı. Kahvehaneyi devretmek zorunda kaldı. Adı kaldı sadece köşedeki camda: Sedat’ın Yeri. Yeni sahibi tabelayı indirmeye kıyamamıştı. Ama artık Sedat, kendi yerine müşteri olarak geliyordu. Evde her şey olması gerektiği gibi görünse de hiçbir şey yerli yerinde değildi aslında. Oğlu Ahmet, sabahları uyur, geceleri bilgisayar başında saatler geçirirdi. Eskiden birlikte yürüyüş yaptıkları günler artık anıdan ibaretti. Konuşmaları kısa, yüzleri yorgundu.

Gelini Ceren nazikti ama uzak. Sigaradan rahatsız olduğunu söyleyip balkona bile çıkmasına itiraz ederdi bazen. Ama en azından saygı vardı aralarında; suskun ama çatışmasız bir denge.

Torunu Deniz ise evin tek güneşiydi. Çocuk, dedesinin çakmaklı ceketiyle oynamayı, kucağında uyumayı severdi. Sedat bazen, sabah erkenden uyanan torununa gizlice sütlü çikolata verir, "Bu aramızda tamam mı." diye fısıldardı. Ama Deniz her seferinde gidip annesine anlatırdı.

O sabah Deniz uyanmamıştı. Vedasız çıkmıştı Sedat. Belki de o yüzden eksikti o gün her şey. Çay bile hatırlanamayacak kadar uzakta bir şeydi artık.

Gözlerini açtığı anda tavanda loş bir ışık titriyordu. Başının içi uğultulu bir boşlukla çınliyordu. Göz kapaklarını yeniden kapatmak istedi ama bir ses buna engel oldu.

“Amca, kendinize geldiniz. Geçmiş olsun.”

Bembeyaz bir önlük, gözlerinin hemen üstünde belirdi. Arkasından başka bir doktor gülümseyerek yaklaştı:

“Kafanın içi bayağı güzelmiş,” dedi hafif bir şakayla. Ama korkulacak bir şey kalmadı, beyin kanaması geçirmişsiniz. Şanslıymışsınız, tam zamanında getirmişler.

Sedat yutkundu. Konuşmak zordu ama bir kelime, hâlâ içinde kıvranıyordu. Sonunda kısık bir sesle fısıldadı:

“Çay... çay içecektim sadece...”

O sırada kapı aralandı. Hemşire başını uzattı:

“Küçük biri geldi, sizi görmek istiyor. Dede diyormuş... alayım mı içeri?”

Sedat gözlerini kırpı. Birkaç dakika sonra içeri tombul yanaklı, kıvrıkcık saçlı küçük bir çocuk girdi. Elinde buruşturulmuş bir çikolata paketi vardı. Cebinden çıkarıp yatağın yanına bıraktı.

“Dede... bak! Sütlü olanı buldum.”

Sedat’ın gözleri doldu. Ağır ağır elini uzattı. Küçük parmaklar onun parmaklarını kavradı. Dışarıdan gelen tüm uğultular sustu, makinelerin sesi bile geri çekildi sanki. O an, yalnızca o tomurcuk an kalmıştı dünyada.

Doktor fısıldadı:

“Bu çocuk... İlaç gibi geldi sanki.”

Hemşire başını eğdi, gözlerini Sedat’a çevirdi:

“Bazı çaylar, sadece tomurcukla demlenmiyor, değil mi?”

Ânı Tamir Etme

Ömer
Dilbaz

Zaman, adeta parmak uçlarından akıp giden bir kum tanesi gibiydi. O kadar hızlı, o kadar telaşlıydı ki modern dünya, insanlar bir an olsun durup nefes almayı unutmuştu. Ama şehrin kalabalık caddelerinden birine sapıldığında, zamanın farklı bir ritimde aktığı, küçük, loş bir dükkân vardı. Dışarıdan bakıldığında, vitrinindeki tozlu antika saatler ve içeriden yayılan tik-tak sesleri, buranın başka bir çağa ait olduğunu fısıldıyordu. Tozlu camındaki, solmuş "Zamanı onarıyoruz." yazısı, bu dükkânın sadece mekanik bir yer olmadığını, ruhani bir misyonu olduğunu da ima ediyordu.

"Zamanın en pahalı hazine olduğunu anlamayan, ömrünü boşa harcar."

Bu, dükkânın üzerinde asılı, neredeyse silinmiş, solgun bir tabelada yazan veciz bir sözdü. İçeri adım attığınızda, buranın sadece bir saat tamircisi değil, zamanın kendisinin de tamir edildiği bir tapınak olduğunu anlardınız. İçerisi, ince ahşap ve metal kokularının birbirine karıştığı, tik-tak seslerinin senfonisini yankılayan bir mabetti. Duvarlar, her biri ayrı bir hikâyeye sahip bin bir çeşit saatle doluydu: Altın yaldızlı cep saatleri, zarif sarkaçlı duvar saatleri, devasa dede saatleri ve iskelet kadranlı, karmaşık mekanizmalı modern başyapıtlar... Çalışma tezgahının üzerinde, büyüteçler, cımbızlar, minik tornavidalar ve pırıltılı dişliler, sanki büyülü bir atölyenin sırlarını saklıyormuş gibi duruyordu. Küçük, spot lambalar, sadece ustanın çalıştığı alanı aydınlatıyor, geri kalan her yer, zamanın kendisi gibi, yarı karanlıkta gizemini koruyordu. Her bir köşede asılı duran saatler, sanki her biri kendi zaman dilimini yansıtıyor, fısıltılarla geçmişi ve geleceği anlatıyordu.

Bu sessizliğin ve tik-takların ortasında, yaşlı bir adam, dükkânın kalbinde, küçük bir çalışma masasının başında oturuyordu. Saçları kar gibi beyaz, alnında zamanın derin çizgileri, gözlüklerinin ardından usta bir dikkatle bakan masmavi gözleri vardı. Elleri, yaşlılığın getirdiği titremelere rağmen, inanılmaz derecede becerikli ve sabırlıydı. Her hareketi, yılların birikimiyle yoğrulmuş bir bilgelik taşıyordu. Üzerinde, ceplerinden minik parçaların fırladığı, eskimiş, lacivert bir önlük vardı. Zamanın her türlü aşınmasına tanıklık etmiş bu önlük, adeta Vecdi Usta'nın hayat hikayesini anlatıyordu.

Bir sabah, dükkânın kapısı, hafif bir çınlamayla açıldı. İçeri, elinde eski bir cep saatiyle yirmi yaşlarında genç bir adam girdi. Genç adamın yüzünde, kaybolmuş bir anıyı arayanların hüznü vardı. Saati özenle, Vecdi Usta'nın cıvalı çalışma masasına bıraktı.

"Dedemden kaldı," dedi, sesi hafifçe titreyerek. "Çocukken hep bu sesi dinlerdim. Sobanın başında, dedemden hikâyeler dinlerken, bu saatin tik-takları adeta zamanı durdururdu. Ama yıllardır çalışmıyor. Onarabilir misiniz? "

Vecdi Usta, derin bir nefes aldı, gözlüğünü düzeltti. Saate uzun uzun baktı. Saatin üzerinde sadece pas değil, yılların duygusal yükü de birikmişti. Bu genç adamın sesindeki özlem, ona daha önce tamir ettiği sayısız saatten çok daha fazlasını anlattı.

"Tabii ki," dedi yumuşak bir sesle, gözlerinde derin bir anlayış parlayarak. "Ama bunun için biraz zaman gerekir."

Genç adam şaşırды:

"Ne kadar?" dedi sabırsızca. Modern dünyanın aceleciliği, onun da ruhuna işlemişti.

Vecdi Usta, cevabını düşünürken saate dokundu; kırık kapağından içeri, geçmişin tozlu soluğu sızıyordu. "Bunu bilmek için önce içini açmam lazım," dedi. Aslında sadece saatin içini değil, genç adamın kalbindeki kırıkları da hissetmişti.

Vecdi Usta için saat tamirciliği, sadece mekanik bir iş değildi; zamanın ruhuna dokunabilme sanatıydı ayrıca. Her bozuk saat, çözülmesi gereken bir bilmece, onarılması gereken bir yaşam döngüsüydü. Bu süreç, sabrın en ince aşamalarını gerektiriyordu:

Dinleme ve Anlama: İlk olarak, saatin tik-taklarının kesildiği yeri dinler, mekanizmadaki en ufak bir sıkıntıyı duymaya çalışırdı. Kapağını açmadan önce, parmaklarını saatin yüzeyinde gezdirir, sanki onunla sessiz bir diyalog kurardı. Saatin neye ihtiyacı olduğunu, nerede takılıp kaldığını anlamaya çalışırdı. Bu, sadece mekanik bir arıza tespiti değildi, aynı zamanda saatin "duygusal" durumunu, bir nevi objektiflikten uzaklaşmadan, sezgisel olarak kavramaya çalışmaktı.

Sökme ve Keşif: Sonra, o narin cımbızları ve minik tornavidalarıyla, saatin iç dünyasına usulca girerdi. Her bir dişli, her bir yay, her bir vida, özenle yerinden çıkarılır, küçük bölmelere ayrılırdı. Bu aşama, bir arkeoloğun kadim bir medeniyetin kalıntılarını titizlikle çıkarmasına benzerdi; her bir parçanın önemi ve yeri vardı. En ufak bir zorlama, tüm mekanizmayı altüst edebilirdi. Bu süreç, bir çocuğun gelişim evrelerini anlamak gibiydi; her bir parçanın kendi içinde bir değeri ve sonraki aşamaya etkisi vardı.

Temizlik ve Arındırma: Ayrılan her bir parça, özel solüsyonlarla, minicik fırçalarla nazikçe temizlenirdi. Zamanın ve tozun yapıştırdığı tüm kirler arındırılır, paslar giderilirdi. Bu, saatin ruhunu tazeleme, onu geçmişin yüklerinden arındırma süreciydi. Vecdi Usta, sadece tozu değil, saatin içine sinmiş gibi duran "yorgunluğu" da temizlerdi. Tıpkı bireyin ruhunda biriken çocukluk travmalarının temizlenmesi gibi.

Onarım ve Yenileme: En kritik aşamayı burası. Hasar görmüş bir dişliyi, eskimiş bir yayı ya da kırık bir mili onarmak... Bazen büyüteçlerle saatlerce uğraşır, yeni bir parça yapar ya da mevcut parçayı yeniden şekillendirirdi. Bu, sadece teknik bilgi değil, aynı zamanda yaratıcılık ve derin bir sabır gerektiriyordu. "Her şeyin bir zamanı var, sabır her kapıyı açan anahtardır," derdi kendi kendine, ince bir milin ucunu düzeltirken. Bu onarım, rezilyans (yılmazlık) kavramını hatırlatıyordu; kırılanın yeniden ayağa kalkabilmesi, hatta eskisinden daha güçlü olabilmesi.

Birleştirme ve Hayat Verme: Temizlenmiş ve onarılmış tüm parçalar, belirli bir düzene göre, büyük bir dikkatle yeniden birleştirilirdi. Her bir parçanın doğru yere oturduğundan, birbirini tamamladığından emin olurdu. Bu, saati yeniden hayata döndürme, ona yeni bir nefes üfleme âniydi. Tik-tak sesinin yeniden duyulması, Vecdi Usta'nın yüzünde minik bir tebessüm oluştururdu. Bu süreç, parçalanmış anıların yeniden bir araya gelmesi ve bir bütün oluşturması gibiydi; bilişsel yeniden yapılandırma olarak adlandırılan terapi tekniklerini anımsatıyordu.

Test Etme ve Ayarlama: Tamir edilen saat, günlerce hatta haftalarca test edilirdi. Doğru zamanı gösteriyor mu, geri kalıyor mu, ilerliyor mu? Vecdi Usta, en ufak bir sapmayı bile fark eder, saatini mükemmel bir uyumla çalışana dek ayar yapmaya devam ederdi. Bu, sabrın doruk noktasıydı; kusursuzluğa ulaşma çabası. "En değerli zaman, doğru ayarlanmış zamandır," felsefesini benimserdi.

Günler birbirini kovaladı. Genç adam her uğrayışında aynı cevabı aldı: "Henüz bitmedi, ama sabret." Beklemek ağırdı. Çünkü artık saat, sadece dedesinden kalan bir eşya değil, çocukluğunun yankısıydı. İçinde kaybolmuş sesleri bulmak ister gibiydi. Bu bekleyiş, aslında genç adamın kendi içsel yolculuğunun bir parçasıydı; sabırla kendi geçmişiyile yüzleşiyordu. Sonunda bir sabah, dükkânın kapısında yaşlı adam onu bekliyordu. Elinde parlayan cep saati vardı. Saatin cilası yenilenmiş, kadranı parlıyor, sanki hiç eskimemiş gibiydi.

"İşte," dedi Vecdi Usta gülümseyerek, "artık çalışıyor."

Genç adam saati aldı. Titreyen elleriyle kulağına yaklaştırdı. Tıkır tıkır atan sesi duyduğunda, boğazında bir düğüm oluştu. O ses, dedesinin soba başında anlattığı hikâyelerle, çocukluğunun sıcaklığıyla aynı ritimdeydi. Yıllar sonra ilk defa zamanı yeniden duyuyordu. Bu ses, anıların geri çağırılması ve duygusal anıların yeniden deneyimlenmesi açısından güçlü bir tetikleyiciydi.

Vecdi Usta gülümseyerek son sözünü söyledi: "Saat kolay onarılır evlat... Asıl zor olan, içinde zamanı kırılan insanları onarmaktır."

Genç adam bir an sustu. İçinde eski bir yara hafifçe sızladı. Anladı ki, bazı şeyler para ile değil, sabırla; bazı kırılmalar tamirle değil, sevgiyle düzelirdi. Bu, psikolojik iyileşmenin temelini oluşturan bir farkındalıktı. Vecdi Usta'nın sözleri, bilişsel çarpıtmaları aşarak, hayatın gerçek değerlerini anlamasına yardımcı olmuştu.

Dükkândan çıkarken gözü cama takıldı. Solgun yazının altında, Vecdi Usta'nın kendi el yazısıyla eklediği bir cümleye gözü takıldı:

"Zamanı değil, ânı onarıyoruz."

Biliyordu ki, aslında orada sadece saat değil, aynı zamanda hayat, anılar ve insan ruhu tamir ediliyordu. Vecdi Usta, genç adama sadece bir saati tamir etmeyi değil, zamanın kendisinin nasıl yaşanması gerektiğini ve psikolojik dayanıklılığın ne anlama geldiğini de öğretmişti.

Bir Handan İpekçi Filmi: Çınar Ağacı

Kübra Erbayrakçı

Uyan Anne!

Aile denince akla bir çınar ağacı gelir. Çınar ağacı; güçlü yapısı ve upuzun boyuyla meydan okur doğaya. Dili yoktur ama her bir dalında farklı hikâyeler yer alır. Uzun yaşamasının sırrını köklerinde yaratır. Geçmiş ve gelecek ondan sorulur. Bir çocuk geldi mi dünyaya, uzun ömürlü olması için çınar ağacı dikilir. Böyle bilinir, böyle anlatılır. Handan İpekçi de, aileyi tanımlamak için çınar ağacını bir metafor olarak kullanır filminde. Filmin ismi de bu metafordan gelir.

Adviye Hanım, bir annedir. Ailenin baş reisi, sınırsız hikâyesiyle oradan oraya çınar ağacının yapraklarının savrulması gibi savrulur. Emekli öğretmendir ve yaşlanmıştır. Yaşlanmanın vermiş olduğu ağırlık dört evladının kapısında buldurur kendisini. İki kızı ve iki oğlu vardır. Bir bakımevine verilmesi gerektiği hususunda bu dört evlat bir araya gelmiştir.

Değerli eşyası, gramofonu ve Atatürk portresi, onunla birlikte kapı kapı gezmektedir. Son kapısı bir bakımevi olurken, içinde taşıdığı hüznün dışavurumuyla kalp krizi geçirir bakımevine verildiği akşamın ilk saatlerinde. Bütün çocukları korkar. Torunları dahi onun iyileşmesi için dua eder. Çünkü o ailenin köküdür. O giderse artta ne aile kalır ne de bir aile. Adviye Hanım'ın lakap takıntısı olduğunu söylemeyi unutmuşuz. Sevdiklerine, sevmediklerine bir isim takarak başlar sözlerine.

Büyük kızı Ferihan'ın eşinin ismi Hıyar'dır. En küçük kızı Tekne Kazıntısı, Tekne Kazıntısı'nın eski eşi Keskin Sirke'dir. Bir de torunu vardır ki; tatlı dilli, sevecen, mavi gözlü ve anneanesi ile güçlü bağlar geliştiren Barış. En çok anneanesine bir şey olma korkusunu içinde taşıyan torun, Barış'tır. Adviye Hanım yaşlıdır yaşlı olmasına ama bir yanı da hep Barış gibi çocuktur. Çocuklar gibi şaka yapmayı sever, salıncakta sallanır, uykusu geldi mi hemencecik uyuyakalır.

O gece, krizin gelişi Adviye Hanım'a ölümü hatırlatır. Ölmek, hiç kimsenin aklında yoktur ama o mutlaka bir gün öleceği hissiyatını bakımevinde geçirdiği kalp krizinden sonra anlamıştır. Çocuklarının hepsi de birer iyilik perisine dönüşmüştür. Aslında herkesin bir kusuru vardır. En büyük oğlu Uğur, borç batağına batmış, en küçük oğlu Murat ise sünepe bir adam olmuştur. Kızları desen, birisi boşanmış, diğeri eşi tarafından aldatılmıştır. Her çocuğunun derdi kalbinde yer etmiştir Adviye Hanım'ın. Ama o çocuklarının sorunlarını dinleyip anlamaya çalışmıştır.

Hüzünlenmemek elde midir ki? Bir çınar ağacı olmak kolay değildir. Her dalını ayrı ayrı düşünür, rüzgârın esintisi mutlaka bir parçasını da alıp götürür. Bu ailenin pazar günü gidilen piknik hatıraları ise çınar ağacının altında yapılır ve etekteki taşlar çınar ağacına dökülürdü gramofonda çalan şarkı eşliğinde. Adviye Hanım çocuklarının ısrarlarını hiçe sayarak bakımevine geri döner. Vasiyet yazdırır ve eve dönmeye karar verir. Tekne Kazıntısı dediği kızı bir gün yanına uğrar ve eve dönmesi için annesine yalvarır. Oysaki, annesini başından savmak isteyen odur. Bir annenin yükü omuzlarına ağır geldiğinden istemişti bunu. Değişen ne olmuştur peki? Değişen bir annenin değerini anlamak olmuştur. Bir çınar ağacının değeri ancak onu kaybetme korkusu yaşandığında anlaşılmaktadır. Tekne Kazıntısı da, annesinin değerini ancak ona zamanında gösterdiği değerden anlamıştı. Adviye Hanım eve geri döner ve döndüğü günün ortasında kalp krizi geçirerek veda eder bu aleme yanında o çok sevdiği torunu varken. Koltuğa uzanır ve gözlerini yumar. Uzun ömürlü ağaçların da sonu varmış meğer. Arkada bırakılan çocuklar ve bir de gramofonun sesi kalmıştır geride.

Handan İpekçi, Türk sinemasına gönül vermiş kadın yönetmenlerimizden birisidir. 1956 yılında Ankara'da doğmuştur. Gazi Üniversitesi Basın Yayın Meslek Yüksek Okulu Radyo Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. Okuduğu bölümden de anlaşılacağı üzere sinema ile tanışıklığı okul yıllarına dayalıdır. İlk olarak TRT'de çalışmaya başlar ve 1994 yılında çekmiş olduğu "Babam Askerde" filmiyle çok ses getiren bir yapıma imza atar. 12 Eylül darbesini çocukların gözlerinden anlattığı bu filmiyle sinemada bir şeyler anlatmaya çalışan ekole dahil olur. En büyük çıkışı "Büyük Adam Küçük Aşk" filminde yakalar. Küçük bir Kürt kızının hikâyesini anlatır İpekçi ve Antalya Film Festivalinden Altın Portakal ödülüne sahip olur. 2006 yılında "Saklı Yüzler" gelir ve 2011 yılında "Çınar Ağacı".

"Çınar Ağacı" filmi bize aileyi anlatır. Ailenin ne demek olduğunu. Çınar ağacının yaprakları; ev, huzurevi, hastane olur. Yaprakları oradan oraya savrulur, evlatların savrulduğu gibi. Aile yaşantılarımızın unutulmaya yüz tuttuğu 2000'li yıllar. Eski geleneklerin yavaştan kaybolmaya başladığı bu yıllarda, anneler evlatlarına yük olmaya başlamıştır. Bir çocuk gözü filmde bunları anlatır. Bir de filmin sonunda arka fondan bir şarkı çalar ki, izleyiciyi duygusal atmosfer içine sürükler.

Aile ne demektir? Neden bir aile kavramını geleneksel ve modern olmak üzere iki temel üzerinde inceleriz? Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan bir kurumdur. Bu kurumda, sevgi de vardır, hüznü de. Bir olmak da vardır, ayrılmak da. Aile ne ifade edebilir ki? Belki de bir hiçtir, belki de çok şey. Filmler birer kurgudan ibarettir ama toplumun gerçekliğini en güzel anlatan sanat olarak da öne çıkarlar. Bir anne ya da bir baba, ailenin otoritesini elinde bulunduran güçtür. Bu otorite, çocukları büyüyene kadar gücü elinde bulundurur. Otorite zayıflayınca ne güç kalır ne de çocuk. Çocuklar büyüdüğünde, anne ve babalar birer çocuk olurlar ve döngü terse döner. Ailenin otoritesi çocuklara geçer, anne ve baba hakkındaki kararlar onlardan sorulur. Geleneksel aileler birbirine bağımlıdır, bağımlı olmasının yanı sıra sevgi ve saygı içinde yetişir tohumlar. Modern aileler, bireyi önemser. Herkes kendi başının çaresini bakmayı bilmelidir. Modernlik, ayrılıktır. Kırk yılda sorulan hatırlar ve içilen kahveler. Ne bir arada var olunur ne de bir arada yaşanılır. Bireysellik daha ön planda görülür. 2000'li yıllardan sonra geleneksel aile anlayışı zamanla değişmeye başlamıştır. Bu değişimi kimi modernizme bağlamış kimi de postmodernizme. Anne ve babalar, çocuklarını yetiştirirken bin bir zorluktan geçerler. Çocuklar büyüyünce anne ve babalarının zorluklarını çekemez hale geldiklerinde modern aile olurlar. Gelenekler geride kalmıştır.

Adviye Hanım da, modern bir kadındır. Dört çocuk yetiştirmiş. Bu dört çocuk, bir bakımevine verilmesi gerektiği konusunda bir çınar ağacının gölgesinde toplanmıştır. Bu gölge, birçok hikâyelere şahit olmuştur; ayrılıklara, aldatmalara, hüznü ve acılara. Bir kalp krizi. Gerçekleri ortaya serer. Bir kaybediliş hissiyatı, değeri öğretir. Ama hayal kırıklığı bir yaşlı annenin yüreğinde leke misali kalsa da, Adviye Hanım'ın dediği gibi; "Ağaca balta vurmuşlar, sapı bedenimden demiş".

Gülsüm

Muhammed Balaban

Ceylan, hayatının eşiğindeydi. Elindeki üniversiteye kabul mektubu, sanki yeni bir dünyanın kapılarını aralayan sihirli bir anahtardı. Odası, anıların tozunu yutmuş kolilerle doluydu; her biri, geride bıraktığı çocukluğun sessiz tanığı gibiydi. Telaşa eşyalarını toplarken, yatağının altından hafifçe dışarı sarkan, eskimiş bir karton kutu takıldı gözüne. Kutuyu çekip kapağını araladığında, içinde yatan o tanıdık yüzle nefesi kesildi. Yılların unutturamadığı o narin suret: Gülsüm.

Gülsüm, Ceylan'ın çocukluğunun ta kendisiydi. Alev alev yanan, minik bukleler hâlinde omuzlarına dökülen kıvrık saçları, deniz derinliğini andıran maviş gözleri, her biri ayrı bir masaldan fırlamış gibi duran rengarenk, birbiriyle uyumsuz ama bir o kadar da sevimli kıyafetleri vardı. Annesiyle her yıl, kumaş parçalarını titizlikle seçer, minik parmaklarıyla düğmeleri dizerlerdi Gülsüm'ün yeni elbiseleri için. Gülsüm, sadece bir oyuncak bebek değildi; Ceylan'ın en yakın sırdaşı, en sessiz dinleyicisiydi.

Ceylan, Gülsüm'ü kucağına aldığı anda, taptaze bir bahar meltemi gibi anılar canlandı zihninde. Daha üç yaşındaydı, yanakları tımbul tımbul, gözleri pırıl pırıl. Gülsüm'ü ilk gördüğü ânı hatırladı; annesi pembe kurdelelerle süslenmiş sepetten onu uzatmıştı. Gülsüm'ün yumuşak buklelerine dokunduğunda hissettiği o ilk şefkat, minicik kalbine yerleşmişti bile. Gülsüm'ün saçlarını okşarken, parmak uçlarında hissettiği o pamuksu dokunuş, sanki tüm çocukluğunu özetliyordu. Bu ilk temas, Ceylan'ın güvenli bağlanma deneyiminin ilk adımlarından biriydi. Psikolojide güvenli bağlanma, bireyin temel ihtiyaçlarının tutarlı ve duyarlı bir şekilde karşılanmasıyla oluşan, sağlam ve pozitif ilişkilerin temelini atan bir kavramdır. Gülsüm, Ceylan için bu güvenli limanlardan biri olmuştu.

Dört yaşındaydı, odasındaki halının üzerinde Gülsüm'le karşılıklı otururlardı. Ceylan, minik elleriyle Gülsüm'ün ellerini tutar, fısıltılarla konuşurdu: "Gülsüm, hadi gel, doktor olalım! Sen hastasın, ben seni iyileştireyim." Sonra bir şırınga edasıyla elindeki kurşun kalem Gülsüm'ün koluna yaklaştırır, "Vızzzz! Geçti mi Gülsümcüğüm?" derdi. Gülsüm'ün o donuk ama şefkatli bakışları, Ceylan'ın hayal dünyasını beslerdi. Bu oyunlar, sembolik oyun olarak adlandırılan ve çocukların dünyayı anlama, problem çözme ve duygusal ifadelerini geliştirme süreçlerinde kilit rol oynayan bir etkinlikti. Ceylan, bu oyunlarla aynı zamanda empati yeteneğinin temellerini atıyordu; Gülsüm'ü "hasta" yerine koyarak onun duygularını anlamaya çalışıyordu.

Dört yaşında ilk defa annesinin yaptığı mis kokulu, sıcak kurabiyeleri Gülsüm'le paylaşmıştı. İki kurabiyeyi minik tabaklara koymuş, biri Gülsüm'ün önüne, diğeri kendi önüne. "Afiyet olsun Gülsüm!" demiş, sonra kendi kurabiyesinden bir ısırık almıştı. Gülsüm'ün yiyemediğini bilse de onunla paylaşmak, Ceylan'ın kalbini pır pır ettirmişti. Bu paylaşma eylemi, çocukların prososyal davranışlar geliştirmesinde önemli bir adımdır; başkalarının iyiliğini düşünme ve yardım etme eğilimi olarak tanımlanan prososyal davranışlar, Gülsüm sayesinde Ceylan'ın yaşamına küçük yaşta sızmıştı. "Veren el, alan elden üstündür..." sözünü sanki Gülsüm ona sessizce fısıldamıştı.

Beş yaşındaydı, anaokulunda yaşadığı ilk hayal kırıklığını Gülsüm'e anlatmıştı. Gözlerinden yaşlar süzülürken, Gülsüm'ün karşısına oturmuş, kocaman açtığı gözleriyle konuşuyordu: "Gülsüm, biliyor musun? Bugün anaokulunda Ayşe, benim kulemi yıktı. Ben de çok üzüldüm. Ama ağlamadım ki... Sen olsan ne yapardın?" Gülsüm, kocaman maviş gözleriyle onu dinlerdi sessizce. Ceylan, bu sessizliğin içinde bulurdu kendi cevabını: "Aslında... belki de yeni bir kule yapmalıydım, daha büyük bir tane!" Bu içsel diyalog, Ceylan'ın duygusal regülasyon becerisini geliştirdiğini gösteriyordu. Kendi kendine sakinleşme ve problem çözme stratejileri geliştirdiyordu, ki bu, çocuklukta kazanılan en değerli psikolojik becerilerden biridir. Hayatta her yıkımın ardından daha güçlü bir yapı inşa etme fikri, Gülsüm'ün sessiz rehberliğiyle filizleniyordu.

Altı yaşındaydı, ilkokula başlamanın heyecanı ve korkusu iç içeydi. Okuldan döner dönmez Gülsüm'ün yanına koşar, yaşadığı her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatırdı. "Bugün öğretmenimiz okuma yarışması yaptı, Gülsüm! Ben en hızlı okuyan üçüncü kişi oldum! Annem de 'Aferin benim kızıma, çok zekisin!' dedi.

Bak Gülsüm, annem bana ne kadar güzel şeyler söyledi! Sen de benimle gurur duyuyor musun?" Gülsüm'ün yumuşak saçlarını okşarken, o anki sevincini Gülsüm'le katmerlerdi. Bu, duyguların paylaşımı ve onay arayışı açısından kritik bir andı. Ceylan, başarısını Gülsüm'le paylaşarak hem mutluluğunu pekiştiriyor hem de Gülsüm'den sembolik olarak aldığı onayla öz saygısını inşa ediyordu. "Paylaşılan sevinç, iki kat sevinçtir," sözü, Ceylan'ın yaşamında karşılık buluyordu.

Yedi yaşındaydı, matematik sınavından düşük not almış, eve hıçkırarak hıçkırarak ağlayarak gelmişti. Gözyaşları Gülsüm'ün kırmızı saçlarını ıslatıyordu. Gülsüm'ü sıkıca kucakladı. "Gülsüm, ben çok kötüyüm. Öğretmen kızdı bana. Ben hiç yapamayacağım ki!" Gülsüm'ün pamuk saçlarını okşarken, kendiliğinden fısıldadı: "Aslında... daha çok çalışmam lazım, değil mi? Sen bana yardım edersin." O gece, Gülsüm'ü yatağının yanına koymuş, sabaha kadar ona ders çalışır gibi hikâyeler okumuştur. Gülsüm'ün varlığı, başarısızlık hissini hafifletiyordu. Bu durum, Ceylan'ın içsel konuşma mekanizmasını ve başa çıkma becerilerini geliştirdiğini gösteriyordu. Gülsüm, onun için bir tür geçiş nesnesiydi, kaygı anlarında teselli ve güvenlik sağlayan bir araç. "Düşmek değil, kalkmamaktır asıl hata," derdi sanki Gülsüm'ün sessiz dudakları.

Sekiz yaşındaydı, babası ona uzaktan kumandalı, pırıl pırıl kırmızı, süslü bir bebek arabası hediye etmişti. Diğer çocuklar için hayallerindeki oyuncak olabilirdi ama Ceylan, Gülsüm'e döndü: "Babam bunu aldı bana. Çok güzel, biliyorum. Ama... senin kadar değerli değil Gülsüm. Sen benim hep yanımdasın. Bu araba yarın bozulsa bile, sen hep benim en iyi arkadaşım olarak kalacaksın." Bu sözler, Ceylan'ın içindeki koşulsuz sevgiyi ve nesne sürekliliğini anlamasını gösteriyordu. Nesne sürekliliği, bir nesnenin görüş alanı dışına çıktığında bile var olmaya devam ettiğini anlama yeteneğidir. Ceylan için Gülsüm, fiziken yanında olmasa da zihninde ve kalbinde hep var olan, değeri değişmeyen bir varlıktı. "Gerçek değer, gözle görülmez," diye düşündü Gülsüm'ün gözlerine bakarken.

Ceylan, Gülsüm'ün yanında saatlerce konuşur, ona hayallerini, korkularını, okulda yaşadığı küçük sevinçleri ve hayal kırıklıklarını anlatırdı. Gülsüm, her zaman oradaydı; yargılamayan, sabırla dinleyen, tek bir kelime etmese de varlığıyla güven veren bir dosttu. Ceylan, utangaç bir çocuktü. Arkadaş edinmekte zorlanır, kendini ifade etmekte güçlük çekerti. Ama Gülsüm'ün yanında, tüm çekingenliği kaybolur, kendini rahatça ifade edebilirdi. Ona hikayeler anlatır, roller oynar, hatta bazen Gülsüm'ün sesi olurdu. "Merhaba, ben Gülsüm! Ceylan benim en iyi arkadaşım!" der, sonra kıkır kıkır gülerdi. Bu durum, Ceylan'ın kendi iç dünyasını keşfetmesine ve empati yeteneğini geliştirmesine yardımcı oldu. Gülsüm, Ceylan'ın duygusal dünyasının bir aynasıydı; öfkesini, sevincini, üzüntüsünü ona yansıtır, böylece Ceylan kendi duygularını tanıır ve yönetmeyi öğrenirdi.

Gülsüm ile geçirdiği zamanlar, Ceylan'a başkalarını dinlemeyi, anlamaya çalışmayı ve koşulsuz sevgiyi öğretti. Bu, sadece bir oyuncakla kurulan bir bağ değildi; bu, Ceylan'ın sosyal becerilerinin, duygusal zekasının (EQ) ve ahlaki değerlerinin temelini oluşturan bir deneyimdi. EQ, bireyin kendi duygularını ve başkalarının duygularını anlama, yönetme ve etkili bir şekilde kullanma yeteneğini ifade eder. Gülsüm, Ceylan'ın EQ gelişimine paha biçilmez katkılar sağlamıştı. Hayvanlara karşı gösterdiği şefkat, ihtiyacı olanlara yardım etme isteği, insanların acılarını paylaşma arzusu... Tüm bunlar, çocukluğunda Gülsüm ile kurduğu o saf ve derin bağın birer yansımasıydı. Okulda zorbalığa uğrayan bir arkadaşına kol kanat germesi, sokakta yaralı bir kediye veterineri götürmesi ya da ailesindeki bir tartışmada arabulucu olması... Tüm bu insancıl davranışlar, Ceylan'ın çocukluğunda Gülsüm ile kurduğu dünyada atılan tohumların filizlenmesiydi. Başkalarının acısına kayıtsız kalmamak, sosyal sorumluluk bilincinin geliştiğinin bir göstergesiydi.

Bavulunda en özel yere Gülsüm'ü koydu. Gülsüm, özenle sarılıp küçük bir battaniyeye sarıldı, Ceylan'ın yeni hayatına birlikte yolculuk edecekti. Belki artık onunla saatlerce konuşmayacaktı ama Gülsüm, her zaman Ceylan'ın kalbinde bir yer edinecekti. O sadece bir oyuncak bebek değıl, Ceylan'ın merhametinin, empatisinin ve insan sevgisinin sessiz bir sembolüydü. Gülsüm, Ceylan'ın geçmişini, kim olduğunu ve gelecekte nasıl bir insan olacağını hatırlatan bir mihenk taşıydı. Bu, kimlik oluşumu sürecinde önemli bir faktördü; Ceylan, çocukluk deneyimleriyle şekillenmiş bir bireydi ve Gülsüm bu deneyimlerin önemli bir parçasıydı.

Ceylan biliyordu ki, hayatın getireceği her zorlukta, Gülsüm'den öğrendiği o koşulsuz sevgi ve anlayış, ona her zaman yol gösterecekti. Ceylan, üniversiteden sonra Psikoloji Ana Bilim Dalı'nda Gelişim Psikolojisi alanında Araştırma Görevlisi olmaya karar verdi. Gelişim Psikolojisi, bireylerin doğumdan ölüme kadar geçen süreçteki bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel değişimlerini inceleyen bir alandı. Belki de çocukların o saf dünyalarını, tıpkı Gülsüm'ün ona yaptığı gibi, anlamaya ve onlara rehberlik etmeye adanmıştı kendini. Çünkü en iyi dostundan öğrendiği gibi, en değerli dersler bazen en sessiz kahramanlardan gelirdi. Ceylan, kendi çocukluk deneyimlerinden ve Gülsüm'le kurduğu eşsiz bağdan ilham alarak, bu alanda insanlık için değerli katkılar sağlayacağından emindi.

Kına Yakın Oyunu

Ayten Dirier

Kadın cinayetlerini farklı bir bakışla irdeleyen çok perdeli “KINA YAKIN” trajik müzikali, 11 Ocak 2025 tarihinde İzmir AASSM’nde sahnelendi. Derya Tüzen’in yazıp, Dr. Ümit Yaşar Işıkhane ile birlikte yönettiği oyun, amatör oyuncularından oluşan 100 kişilik bir kadroyla sahnelendi.

Ölen kadınlarımızın dillendirilerek hatırlatıldığı, toplumun her kesiminde şiddete uğrayanlara yaşatılan duyarsızlığın vurgulandığı oyunda; resmi kayıtlara geçen 394 kadın cinayeti ve 259 şüpheli kadın ölümünün yaşandığı 2024 yılına dikkat çekti. Toplumun bu kronik soruna daha duyarlı hâle gelmesini amaçlayan oyun, kadın cinayetleri ile şiddet mağdurlarının yarım kalan hayatlarına bir ayna tuttu. Farklı sosyal sınıflardan kadınların yaşadığı şiddet, baskı ve adalet anlayışı güçlü diyaloglar ve duygu yüklü sahnelere yer verilerek ustaca yansıtıldı. Kadınların maruz kaldıkları tehdit ve tehlikelere karşı toplumun sessizliği ve adalet sistemindeki eksiklikler ustaca dillendirilerek, izleyicilerin empati yapması sağlandı. Oyuncuların yüksek performansı, salonun ful dolduran İzmirli taraftarlar tarafından ayakta alkışlandı.

‘Kına Yakın’ çok anlam ifade ediyor ama akla ilk gelen bayram, vatan ve aile için kurban olmadır. Önce kurbanlıklara yakılan kınayı, bayram coşkusu yansıtmak için ele yakılan kına izler. Askere giden erkeklerin perçemine yakılan kına ile vatan uğruna kurban olma yani şehadet kutsanır. İzlediğimiz trajik müzikalde ise bin bir umutla evlenen genç kızların, bir süre sonra gelin gittikleri evden kefenle çıkmaları konusundaki duyarsızlık ve aynı şeylere maruz bırakılma ile hayatının baharında vahşice öldürülen genç kızların ölümüne duyulan tepki olarak yansıtılmakta...

Kına Yakın, bildik tiyatrolardan çok farklıydı. Bazen tüylerin diken diken olduğu bir serzeniş, bir haykırış, bazen karanlığı yırtan bir çılgınlıkla Özgecan, Münevver, Rabia, Sevgi, Hatice, Yaren, Şirin, Ayşe, Fatma, Narin hatta İtalyan Pippa gelin ve melek kılığında canlandırıldı.

Bunların yanı sıra sıcak yuvasından koparılmak zorunda bırakılan farklı kesimlerdeki kadınlarımızın sorunları dillendirildi. Ege'ye mahsus mor cepkeni giyen oyunun yazarı Derya Tüzen, nedenleri kanırtarak gelişmelere parmak bastı...

Uluslararası Aktivist Sanatçılar Birliği'nin, birbirlerini kız kardeş ilan eden 100 kadın üyesi profesyonellere taş çıkartırcasına bir oyun sergileyerek, izleyenleri duygu sağanağına tuttukları gibi, topluma da çok önemli mesajlar vererek, "Yeter!" diyerek, ölenlere rahmet gönderip, ruhlarını şad ettiler.

OYUNDAN KESİTLER

"Yiğidim şehit olmak için giderken, asker kınası yakarız biz, Mehmetçiğimize. Benim ülkemde gelin ve kızı kına yakarız biz. Gelinliğinle git, kefeninle dön diye. İyi günde, kötü günde, hastalıkta, sağlıkta ölüm bizi ayıracaya dek yemin eder, ölüm bizi ayırsın diye öldürülürüz!"

"Sevgi gönlünün muradına eremedi. Sevgi mutlu yuva kuracaktı. Gelenek dediler, görenek dediler, anane dediler, artık yeter, yeter, yeter..."

"Yara olmayın, yâr olun..."

"Bizim köyde gelenektir. Gelin bindallısı giydirilip, ata bindirilip köy meydanından uğurlanır, diğer köye. Beni uğurlamaya geldiler. Yavaş yavaş köy meydanına yaklaştığımda sopa, bıçak ve satırlarla karşılandım. Büyük amcam öne çıkarak "sen mezhebini değiştiremezsin" diyordu. Amcama yalvarmaya kalmadan kuzenim bir bıçağı tam kalbime sapladı. Sevmenin bedeli bu kadar ağır mıydı?"

"Ben Hatice. 15 yaşına gelmişim. Seni everecez dediler. Ben istemedim. Kurban olayım, her şey isteyin, bunu istemeyin dedim. 35 yaşında bir herife verdiler. Arkadaşlarıyla bana saldırdılar. Tecavüz ettiler. Hiçbir şey yapamadım. Aile meclisi toplandı. Kirlendin dediler. Katlime karar verenler hepsi bizim aşiretten ama adam değiller." "Toplumun ruhu mu öldü?"

"Eski eşim beni sık sık takip ediyordu. Bir gün önümü kesti. Uzaklaştırma talebim kabul edilmemişti. Tartışmaya başladık. Herkesin önünde beni yere düşürdü. Üzerinden çıkardığı bıçakla boğazımı kesti. Etraftaki insanlar engellemeye çalıştılar ama başarılı olamadılar. Çocuğum da yanımdaydı. Tüm müdahalelere rağmen ölmüşüm."

"Batılı, öğretmen Rabia ben. Geç gelen öğrencimi uyarınca sınıfta katledildim. Evet, öğrencim tarafından."

"Ben Kübra öğretmen. Aracım bozulduktan sonra ateş edilerek öldürüldüm. 14 Şubat 2019. Bir araba bana çarptı. Eski eşim beni takip etmiş. Aracından indi, ateş etti. Ben öldüm. O sabah anneme sıkı sıkı sarılmışım. Bir daha sarılamayacakmışım."

"Eski eşim beni ve kızımı çağırmıştı. Bir restoranda buluşacaktık. Kızım babasını epey görmüyordu. Gittik. Velayetten açıldı mevzu. Kızımı bensiz bırakma dedim, hiç hakaret etmedim. Birden hiddetlendi. Kızım bana sarıldı ama o cebinden çıkardığı bıçakla beni boğazımdan bıçakladı. Kızım bağıırıyordu. "Lütfen ölme anne." Kızımın çığlığını bile aldırmadan bizi orada bıraktı. Bir taksiye binip gitti. Ölmek istemiyordum."

"Kızımın doğum günüydü. Eski eşim tarafından 11 yerimden bıçaklanarak öldürüldüm. Kızımda korku oluştu. 'Acaba hapisten çıkıp da beni de öldürür mü?'"

"Cinayet münferit midir?"

UAASBD'nin faal üyelerinden yazar Elif Fulya Çırak, öğrencisi olan Münevver Karabulut için şunları anlattı Kına Yakın oyununda:

"Ben Münevver Karabulut'un öğretmenlerinden biriyim. Onu en son okul servisinde görmüştüm. "Siz oturun hocam." dedi ve yerini bana verdi. Beyaz montu üstünde uzun siyah saçları ve iri gözleri ile melek gibiydi. Aradan birkaç gün geçti. Okuldaydık bir sabah, öğretmenler odasına müdürümüz geldi. "Bu kimlik bizim öğrencilerimizden birine mi ait?" diye sordu. Evet. Münevver Karabulut'un kimliği, Etiler'de bir çöp konteynerinin içinde gitar kutusunda parçalanmış bedeninin bulunduğu. O an adeta bir bomba düştü. Hiç kimse söyleyecek bir söz bulamıyordu. Polisler ve canlı yayın araçları hep okuldaydı. Günlüğü gelmişti. O kadar masum ve sevgi dolu bahsediyordu ki, Cem Garipoğlu'ndan. Üzüntümüz kat kat artmıştı. 18 yaşına girmesine, doğum gününe 4 gün vardı. Umutlar ölmüştü, hayaller ölmüştü, geleceğimiz de ölmüştü. Hiç toparlanamadık, şimdi bile..."

Ve her gün haber kanallarında tekrar tekrar ölüyor saf yürekler... Oyunda rol alan Psikolog Emine Elisa Çiçek bu olayların nedenlerini şöyle açıkladı:

"Kadına şiddet; kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik olarak zarar görmesine yol açan davranışlar bütünüdür.

Bu tür şiddet, genellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanmakta olup hem bireyler hem de toplum için ciddi sonuçlar doğurmaktadır.

Kadına yönelik şiddet sadece fiziksel bir saldırı değil, aynı zamanda psikolojik baskı, ekonomik bağımlılık ve cinsel istismar gibi çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Kadına şiddetin türleri:

1-Fiziksel Şiddet: Tokat atma, darp etme, yaralama gibi eylemleri içerir.

2-Cinsel Şiddet: Rıza dışı cinsel ilişki veya cinsel saldırı.

3-Psikolojik Şiddet: Tehdit, hakaret, izole etme gibi davranışlar.

4-Ekonomik Şiddet: Kadının ekonomik kaynaklarına erişimini kısıtlama veya kontrol etme.

Türkiye’de kadın cinayetleri, toplumsal bir sorun olarak uzun yıllardır gündemde olan ciddi bir konu. Bu tür cinayetler, genellikle aile içi şiddet, namus anlayışı, cinsiyet eşitsizliği, kadına yönelik şiddet ve benzeri toplumsal sorunların bir sonucu. Kadınların toplumda erkeklerle eşit haklara sahip olmaması, şiddete ve cinayetlere zemin hazırlayabiliyor. Kadınların çoğu, aile içi şiddet nedeniyle hayatlarını kaybediyor. Geleneksel değerler ve namus anlayışı, bazı durumlarda kadınların öldürülmesine neden oluyor. Suçluların cezalandırılmasında boşluklar olabiliyor.

Kadın cinayetleri konusunda toplumun bilinçlendirilmesi ve farkındalık kampanyalarının düzenlenmesi gerekiyor. Bilinç arttırılmalı, sevgi ve saygı güçlendirilmeli. İnsan olgusu üzerinde durulmalı.

‘Kına Yakın’ oyunu daha çok sahnelenerek, kadın cinayetlerine toplumsal farkındalığı artırmak, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye dikkat çekebilir. Önemli toplumsal yarayı tedavi için bir çağrı olan oyunu ustaca sahneye koyan Derya Tüzen & Dr. Ümit Yaşar Işıkhani, Bergen rolünde devleşen Koro Şefi Seher Önal, Eylem Sürer ve geleceğin kanun-keman virtüözü Arda Diker, Uluslararası Aktivist Sanatçılar Birliği üyesi sanatçılara teşekkür ederiz. 2025 Aile Yılı ilan edildi. Bu vesileyle Oyun 8 Mart ve önemli günlerde gece-gündüz sahnelenerek özellikle erkeklere mesajı vermeli. Yolunuz açık olsun gönlümün yıldızları...

Dijital Günah

Abdulvahap Sert

Gece uzun, sessiz ve yıldızsızdı. Odasındaki bilgisayarın ekranı parlıyor, ekrandan gözlerine yayılan kı kıllık titrek bakışlarına sersemletici bir heyecan armağan ediyordu. Kazanmak ile kaybetmek heyecanın son kertesini hep kaybedişle sonlanıyordu. Son kayıplarını bir gece önce masaya vermişti. Sanal masa. “Bu sefer kazanacağım.” diyerek başladığı gecenin sonuncusuydu. Tüm umutlarını bir tıkla yakmıştı.

Bu son gece olacaktı. Son veda.
Son mektup.
Son dokunuş...

Yatağından sessizce doğırlu. Eşinin zayıf, çelimsiz bedenine bir süre baktı. Yastığın  zerine dağılmış kahverengi saçlarına parmaklarını usulca dokundurdu. Her bir tel, birlikte geçirdikleri yıllardan bir hatıra gibiydi. Parmakları saçların arasında gezinirken, ilk tanıştıkları zamanı, nişan yüzükleri, düğün merasimi, çocuklarına isim se işleri, birlikte geçirdikleri tüm anılar boğazına düğümlendi. Sessiz bir veda gibiydi. Habersiz elveda.

Bu gece bitirecekti. Bir daha döndü eşi Selvi'nin yüzünün tüm hatlarını gözleriyle beynine kazıdı. Sonra hatıraların derinliklerinden koparak çocukların odasına geçti. Kız üç, oğlan beş yaşlarındaydı. Sarı renkli gece lambasının ışığı minik ellerin ve ayakların üzerleri çökmüş dertsiz tasasız uykuya dalmışlardı. Onların geleceklelerini masaya gömdüğü için özür diledi, sarıldı. Dünyanın lekesi değmemiş çocukların yanaklarını öptü. Şimdi uyanıp "Baba niye ağlıyorsun?" diye sorsalar onlara ne diyecekti?

"Ben kumar oynadım ve son paramı da kaybettim. Kumarbaz bir adam olduğum için kimse bana borç vermiyor, o yüzden bu kadar üzgünüm ve sizlerden çok özür dilerim mi?" diyecekti.

"Annenizin mehir hakkı altınlarını hiç ettim mi diyecekti?" Selvi altınlar ile küçük bir araba alacak kalanları ise gerdanlık niyetine akranlarına çalım satacağı belki. Zararsız hevesti, ufak bir mutluluk. İlk işe başladığında jest yapıp aldığı yüzük dahi masanın kirli parmaklarındaydı artık. Geri dönülmez çizgiyi aşmıştı. Özür ve pişmanlıkların faydası yoktu. Onur'un payına utanç düşmüştü. Hayal kırıklıkları. Çıkmazlıklar sarmalı.

Oradan çalışma masasına geçti. Kendisi ile baş başa kaldı. Kim açmıştı bilgisayarı? Ekranı açtı. Gün boyunca uğramamıştı odaya. Anlamlandırmakta zorlandı. Aynasının parlaklığı solmuş bilgisayar:

"İşte böyle, kumarda hep masa kazanır. Masa, ak günlerine kara geceler çalar. Ciğersiz adamlara muhtaç eder."

"Gündüzlerin zillet gecelerin dert olur." Sinsi şeytan gibi zaferinin fısıltılarını gönderiyordu.

"Yenilen pehlivan güreşe doymazmış..." Onur çocukların nafakasını her gün bin kayıpla yitirmişti.

Bilgisayarın fısıltıları devam ediyordu:

"Masa" denilen zenginlerin küpünü benim aracılığımla senin gibi enayiler doldurur. "Bittin Onur! İşte buraya kadar...". O güçsüz beyninizi masadakiler zehirler, sömürür...

Bilgisayar kendi eşyalılığının hakikatini kaybetmişti. Mekanik bir canavardı sanki. Halbuki 'Eşya hakikatti'. Eşyanın / maddenin hakikatini yitiren Onur'du. Eşyadan bıçtığı dikendi. Masadakiler paraya aç birer oburdu.

Evet evet bilgisayar konuşuyordu:

"Masanın üstündeki kalemi al ve eşya karşısındaki yenilginin vedasını yaz sevdiklerine. Haydi yaz."

Tahrik edercesine konuşmamaya devam ediyordu:

"Al kalemi ve yaz... Yaz!"

Onur, kâğıt ve kalemi almadı. Bilgisayarda bir dosya açtı klavyenin tuşlarına dokunmaya başlayarak soğuk ekranın aynasına içini dökmeye başladı.

"Allah'ım beni affet, bir çıkmazın içine girdim. Çırpındıkça battım. Çok utaniyorum. Bu utanç beni yıktı. Canım annem, elleri nasırlı hayatı boyunca alnının terinden başka kimseye minnet etmeyen fedakâr babam; bu bataklık ile köye dönemem. Biricik eşim dünya güzelleri çocuklarım sizden özür diliyorum. Sizlere verdiğim sözlerin hepsini çiğnedim. Kötü biri değilim aslında. Alnıma kazınan bu leke ile yaşayamam. Her şeyimi sanal kumarda kaybettim. Hiç uğruna. Bana her türlü maddi manevi desteği veren sizlerin yüzüne bakacak mecalim kalmadı. Şimdi gidiyorum. Allah sizlerin yar yardımcısı olsun. Yapmam dediğim kötülüğü yaptım. Lütfen beni kınamayın ve kızmayın. Kalan borçlarımın aileme yüklenmemesi için güzel insanlar elinden geleni yapsın. Çocuklarıma iyi bir gelecek hazırlayamadım. Kötü baba olmak berbat bir duygu. Beni morgda çok bekletmeyin. Orası soğuk. Soğukluğu sevmiyorum. Ölümünden sonra kimse kendini sorumlu hissetmesin. Sorumlu benim sadece. Dün mesleğimden de atıldım. Kaybettikçe çok oynadım ve daha çok oynadım. Çok kaybettim. Babam çocuklarım sana emanet. Sevgili eşim... benden sonra üzülme kendine yeni gelecek kur. Seni çok seviyorum özür dilerim."

Ekranı yine açık bırakarak balkona çıktı. Saat hayli ilerlemişti. Arkadan umulmadık bir ses:

“Baba ne yapıyorsun burada?” diyen kızıydı.

Oğlu:

“Sen odanda çalışırken annemle beraber sana kahve yaptık. Salonda seni bekliyoruz. Gel kahve içelim.”

Odasına geçti ekrandaki mektup yazısı mucizevi bir şekilde değişmişti: “İnsan sadece eklemekle mi doyar, meta ile yaşar. Eğer sevgi zorlukları aşmaya yetmiyorsa eklemek dediğin nedir ki... Sen bize eklemek değil sevgi verdin. Aldırma. Varsın masa kazandığını zannetsin. Bir yudum kahveni burjuvazinin o masa dediğin gözü dönmüşlerin tüm varlıklarına değişmeyiz. Gülüşün yeter. Onlar ‘Maneviyatı maddeyle ölçerler. Biz sevgiyle ölçelim.’ Onur’un sen kuzusun. Mühim olan kuyruğuna takıldığı kurdu terk edebilmek” ... (Mektubu Sevil değiştirmiş olmalı.)

Salona geçerken bilgisayar ekranı kapattı. Sarhoşun kendisini bıraktığı boş bir şişe gibi sırtını döndü ve ailesinin yanına yürürken kahvenin kokusu içine çekti. Şafak sökmüş yeni bir gün onları karşılıyordu. Onur, bilgisayar dediğimiz eşyadan:

“Masa her zaman kazanmaz... bazen bir fincan kahve, bazen iki çocuğun sesi kazanır.” mesajını sezinliyordu.

A vibrant still life painting of oranges and a flower. The composition features several whole oranges and one sliced orange showing its juicy segments. A single orange flower with a yellow center and orange petals is in bloom. The background is dark and textured, with green leaves interspersed among the fruit. The lighting is warm, highlighting the textures of the fruit and the delicate structure of the flower.

Portakal Çiçeği Kokusunda: İlk Yalan

Eyüp Erhun Köse

"Karşılığında kusursuz bir yaz akşamı aldım."

Bu sabah, içimdeki boşluğu tarif edecek tek bir kelime bile bulamadım. Uyanır uyanmaz cama yürüdüm. Hava ağırdı. Sokağa baktım... Bildik bir yerdi ama bana ait değildi. Renkler tanıdıkta belki, sesler de öyle ama hiçbir şey içime sinmiyordu. Burada yaşıyor olmalıydım. Ya da bir zamanlar yaşamış olmalıydım. Ama bu, öyle bir his değildi. Kesinlikten uzak, silik bir aidiyet gibiydi.

Yatağın örtüsüne elim değdi. Kumaşı yabancıydı. Rengi... Belki daha önce hiç sevmediğim bir ton. Bir an durdum. İçimden geçen garip utancı tarif edemem. Başkasının odasında uyanmak gibi ama daha derin. Sanki başkasının sabahına uyanmıştım.

Aynaya baktım. Yüzüm, evet, bendim. Ama içeriden bir başkası bakıyordu. Göz bebeklerimin ardında başka biri vardı sanki. Bunu önce yorgunluğa verdim. Kafam doluydu, belki de sadece bir rüyanın buğusuydu üzerimde kalan.

Hafıza Borsası'na ilk gidişim, yıllar öncesine dayanıyor. Yüksek tavanlı, cam duvarlarla çevrili bir yerdi. Bir banka gibi sessiz ve düzenli. Her şey çok netti; çalışanlar kibar, prosedürler şeffaftı. Sıram geldiğinde küçük bir kapsül uzatıldı bana. İçinde çocukluk tatilim vardı. Deniz kenarında bir yaz. Güneşin gözümü kısarak baktığım hâli, ıslak kumların serinliği, babamın sesi... Hepsini verdim.

Karşılığında daha işe yarar bir şey almıştım: boş bir alan. "Zihnimi sadeleştiriyorum," dedim kendi kendime. "Her şeyi hatırlamak zorunda değilim. İşime yaramayan anıları, boşlukla takas edebilirim." diye düşünüyordum. Sonraki takaslar daha da kolaylaştı. Duygular flu, gerekçeler netti. Bir akşam yürüyüşünü verdim. Sonra bir kitabı ilk okuyuşumun heyecanını. Ardından, ilk bisiklet sürüşümü. Her takasta biraz daha hafiflediğimi sandım. Temiz bir zihin, pürüzsüz bir iç dünya... Ne kadar yanıldığımı sonradan fark ettim.

Sonra bir gün... İlk aşkı verdim. Uzun süre bu anıyı takas edebilmek için kararsız kaldım, iç çatışmalar yaşadım. Ama sonunda, "Geçmişin duygusal yüklerinden arınmalıyım," dedim kendimi ikna etmeye çalışır gibi. Onun gülüşünü, bana bakışını, Erzurum'a varmak için kalkan bir tren yolculuğundaki elini elime bırakışını... Hepsini Hafıza Borsası'nda süslü bir kadının klavyeden bir tuşa basmasıyla takas ettim, sildim. Karşılığında kusursuz bir yaz akşamı aldım.

Gül yapraklarıyla süslenmiş bir masa, tanımadığım bir şehirde içilen beyaz şarap. Her şey çok güzeldi ama hiçbir şeyin içi dolu değildi.

Aynaya bir daha baktım. Yüzüm hâlâ aynıydı ama içimde konuşan ses yabancıydı. Gözlerim, bir adım geride gibiydi. Sanki düşüncelerim benden değilmiş gibi geldi. Bir tür yankıydı, sonradan eklenmiş bir izlenim. Korkmadım, sadece sersemledim.

Dışarı çıktım. Adımlarım beni bir meydana getirdi. Bankta oturan bir kadın beni görünce ayağa kalktı: "Beni tanımadın mı? Geçen yıl Bergama'daydık. O taş avluda gitar çalmıştın ya..." Sesinde sitem yoktu. Sanki eski bir arkadaşla karşılaşmanın sevinci vardı. Ama ben... hatırlamıyordum. "Sanmıyorum," dedim. Ama gözümün önüne bir görüntü düştü: kırmızı bir fular, rüzgârda titreyen bir çamaşır ipi, uzaklardan gelen bir melodi. O anı bana mı aitti? Yoksa bir başkasının geçmişini mi taşıyordum? Anılarımı takas etmişim; boşluklarla, ait olmadığım mutluluklarla... Ancak anılarım benden sökülmiş olsa da ev içlerinde, sokak aralarında, kafelerde, parklarda... Anılarımı benimle yaşayanlar öylece duruyordu. Bense hatırlamıyordum. Hiç!

O günden sonra geceleri ağlamaya başladım. Sessiz, sebepsiz. Bazen uyanırken yüzüm ıslak olurdu. Ağladığımı biliyordum ama nedenini çıkaramıyordum. Sadece içimde bir şeyin eksildiğini hissediyordum. O boşluğun sesini duyuyordum geceleri. Kalın, eski bir sessizlikti bu. Sanki bir başkası hâlâ benim yerime yas tutuyordu.

Sonunda başka bir evde uyandım. Duvarları bembeyaz, mobilyaları sade bir oda. Komodinin üzerinde bir fotoğraf vardı. Benim gibi biri ve bir kadın. Gülümsüyorlardı. Kadın tanıdık gelmiyordu. Dahası o gülüş... sanki bana ait değildi. Aynı anda hem ben gibiydi hem de bambaşka biri.

Artık neyin bana ait olduğunu ayırt edemez hale geldim. Belleğim, bir müzayede salonu gibi. Raflarda kalmış birkaç anı kırıntısı, çoğu başkasının eliyle değiştirilmiş. Kendi geçmişimin nerede bittiğini, başkasınınınininde nerede başladığını bilmiyorum.

Son zamanlarda, "Küçük Pazar'dan söz edenler arttı. Resmi sistemin dışında çalışan bir grup. Kaydedilmemiş anıları buluyor, saklı belleklere sızıyorlarmış. Belki kendi anılarımı bulamam ama en azından gerçekten yaşanmış bir şey dokunabilirim diye düşünmeye başladım. Camı bir kez daha açtım bu sabah. Hava değişmişti. Portakal çiçeği kokusu daha güçlüydü bu defa. Belki de o koku hep oradaydı. Belki de ilk silinen hatıra oydu ya da hiç bana ait olmamıştı. Yalnızca içimde bir yere iyi oturmuştu.

Şunu öğrendim: Unutmak, bazen insanın kendini sessizce inkâr etmesidir.

Hatırlamamaksa yavaş yavaş başka birine dönüşmek. Belki de en derin kayıp bu: Kendinin yerine başka birini yaşamak... İçimde hâlâ yerini bulamayan o soru dönüp duruyor: "Ben, şimdi kimin yerindeyim?"

Çıkışa Doğru

İbrahim Gürel

Beni ilk fark eden o yaşlı kadın oldu. Cadde üzerinde yürürken gözüm durakta asılı bir afişe ilişti. Görür görmez durdum. Ne kadar süre dikkatli baktığımı farkında değildim. Son zamanlarda olanları düşünüp kahrettim. Yüzümü yola çevirdim. Çevirmez olaydım. Onu gördüm. Artık nasıl bir korkuya kapıldıysa tiz sesiyle basıverdi çılgılığı. Endişeyle sarılmaya kalktım. Sonrası karanlık.

Duvarların bir rengi var mı? Bu oda neden bu denli küçük ve kasvetli? Burada ne yapıyorum ben? Dolunay başımın üzerine kadar indi sandım gözlerimi açtığımda. Anladım ki koca bir lamba kuvvetli ışığını var gücüyle başıma boca ediyor. Sislere dalıp rotasını şaşırان bir uçak gibi çakılmış kalmışım. Ense kökümü yokluyorum, hissettiğim müthiş bir acıyla. Biraz ovalayınca geçer gibi oluyor ama zonklamalar bitecek gibi değil. Plastik bir şişeye su duruyor önümdede. İçtim mi içmedim mi, hatırlamıyorum. Kirli sakallı ihtiyar adam karşıma geçmiş, bir polis edasıyla arka arkaya sorular sıralıyor. Yakalama gayretinde iki dudağımın arasından sızacak sözleri. Susuyorum. Anlam yükleyemiyorum zihnime bir mitralyöz gibi saçtığı kelimelere. Öfkeleniyor sanki bir ara. Yüzüme birkaç yumuşak tokat vuruyor. Yetmediğini düşündü ki şişedeki sudan yüzüme serpiyor. Bir işaret fişegi yanıyor içimde. Çok geçmeden aklıma o soru düşüyor: Su, saf su bu... Nereden buldu bunlar içilebilecek derecede temiz suyu?

Odaya bu kez iri kıyım başka bir ihtiyar giriyor. Karşımda durana “Buraya gelirken gözleri açık mıydı? Yerimiz ifşa olmasın sonra!” diyor. “Merak etme usta...” diyor öteki, “Kafasına sağlamca indirdim sopayı, daha yeni yeni kendine geliyor.”

Güleceğim çıkıyor aniden. Zonklamanın biri “hayır” diyor. Acım azalsın diye başımı ovuyorum bu kez. İkisi birden süzüyor beni. Duymadım sanıyorlar. Güya fısıldaşılar, konuşma tonundaki seslerini çok net dinliyorum. Dayanamayıp konuşuyorum: “Sizi duyuyorum. Fısıldaştığınız her şeye vakıfım.”

Birbirlerine bakıp şaşırıyorlar. Bu nasıl olur, gizli güçlerin mi var, yoksa medyum musun diye soramadan yapıştırıyorum peşine hemen cevabı:

“İkiniz de epey yaşlısınız. İşitme kaybı yaşıyor olmanız gayet doğal.”

“Bak delikanlı artık konuşsan iyi olur.

Diğerleri nerede? Bize yine ne zaman ve nasıl saldıracaksınız? Plânınız ne? Konuş!”

Taşlar yavaş yavaş yerine oturmaya başlıyor. Bunlar bizim tamamı öldü sandığımız eski nesil insanlar. Yıllar süren kuraklık sonrası tatlı su kaynakları tükenmiş, kıtlık ve salgın hastalıklar sebebiyle başlayan ölümler tüm kıtalara yayılmıştı. Yeni neslin yaşaması için zayıf halka seçilen yaşlı insanlar toplumdan dışlanmış ve zalimce ölüme terk edilmişlerdi. Birçok şehirden sürgüne zorlanan yaşlı ve suçsuz insanların içinden bu zulme direnenler çıkmıştı. Aslı var mıydı bilmem, ama kurulan bazı düzmece hastanelerde türlü ilaçlarla ölüme sürüklenenler olduğunu duymuştuk. Özellikle son zamanlarda yaşanan olaylarla işler iyice çığırından çıkmıştı zaten. Yiyecek ve su bulmak için şehir merkezlerine gizlice gelen ihtiyarlar açık hedef olmuştu. Artık birbirine düşman olan insanlar yeryüzünde yaşam savaşı veriyordu. Homurdana homurdana gökyüzüne sera gazı salan dev sanayiler koca birer enkaza dönmüştü. Türlü yeni model araçların cirit attığı caddeler aşırı sıcaklardan içlerindeki tüm zifti kuser olmuştu. Bir zamanlar orta refüjleri süsleyen çiçeklerin sararmış sapsarı, parklara oksijen üfleyen ağaçların kurumuş dalları meydanlara saçılmış toplu mezarları andırıyordu. Yine bir vakitler ihtişamda birbiriyle yarışan alışveriş merkezlerinin yer altı otoparkları nispeten serin olduğundan yersiz yurtsuzların mekânı olmuştu. Şehirlere içme suyu sağlayan göllere çöl deniyordu artık. Yıllardır önlenemeyen yangınlar yüzünden dağlarda, ovalarda, vadilerde yeşilin tek tonu dahi kalmamış, yağmurlar yağmadığından onların da münbit bağırsağı dönmüştü. İnsanlar kıyameti hiç olmadığı kadar istiyor ve bekliyordu. Artık ne olacaksa olsun.

Caddede yürürken gördüğüm rengi solmuş o afiş yüzünden buradayım, biliyorum. Niyetimin masum olduğunu anlatmalıyım. Yoksa vaziyet gerçekten kötü, sorgu çetin, sonu daha da çetin... Yoksa bu karanlık odadan çıkış hayal olur benim için. Doğayı ve hayatı umursamayanlardan değildim ki ben. Hele yüreği katılaştıranlardan, vicdanını ve aklını yokluk uçurumuna yuvarlayanlardan hiç değildim. Birbiri ardına sorular soran bu iki ihtiyara benden ne size ne de başkasına zarar gelmez demeli, bir şekilde anlatmalıydım halis niyetimi. Şu dilimi biraz olsun döndürebilseydim...

Mecalim olmadığını anlayan kirli sakallı ihtiyar, plastik şişeyi dudağıma uzatıyor. Dilim damağıma yapışmış. Yeşil vadilerin ortasında sarp yamaçlardan dökülen şelalelerin serinliği sarıyor kavruk bedenimi, ferahlıyorum bir nebze. Tam bu esnada yine o yaşlı kadını görüyorum. Başlarda ateş sıçrayan ela gözlerinden bu defa ılık bir nehir akıyor. Avuçlarını açmış, boyunlarına şükürler astığı minik kuşlar uçuruyor göğe. Hâlâ bir anlam veremiyorum. Tepemdeki sarı dolunaydan müthiş bir sıcaklık damlıyor şimdi de kafama. Vaziyeti anlayan kirli sakallı ihtiyar bu kez şişedeki soğuk suyu olduğu gibi boca ediyor başıma. Nefes nefese kalıyorum. Buz gibi suyla şoklanıyor, pusu dağılmaya başlıyor bulanık aklımın. Yeniden canlanıyorum çektiğim onca susuzluk sonrasında. Gözlerimin feri açılıyor. Neler olduğunu anlamaya çalışırken yine “Su Hayattır” yazan o afiş görüyorum. Kirli sakallı ihtiyar gelen ekibe olanı biteni birkaç cümleyle özetliyor.

“Yanından geçiyorduk gencin. Can havliyle eşime tutunmaya çalıştı düşerken, ama ne fayda. Ayıltamayınca 112’yi arayıp acil yardım çağırdık. Siz gelene kadar da başından bir an olsun ayrılmadık.”

DERGİ EKİBİMİZ

01

Dergi Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Serpil Tunçer

03

Grafik Tasarım ve Yapay Zeka Yönetimi
Gülse Tunçer

05

Sosyal Medya Sorumlusu
Muhammed Balaban

07

Editör Ekibimiz
Fatma Türkdoğan
Ayten Dirier
Hatice Eğilmez K.

02

Dergi Basım
Son Çağ
Yayıncılık ve
Matbaacılık.

04

Yayın Kurulu
İnci Yılmaz Şimşek
Binnur Tekinalp
Enver Karahan

06

Yazım Düzenleme
Dilek Ayrıbaş
Betül Fırat
Nurcan Ören

08

Haber Editörü
Gülse Tunçer

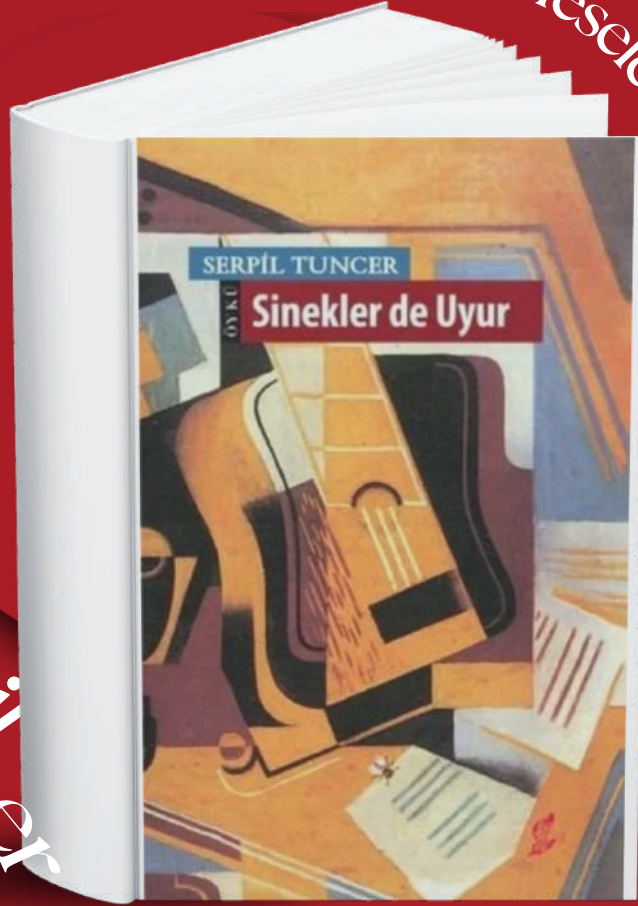
Zübeyde Hanım Mahallesi, İstanbul Caddesi, İstanbul Çarşısı no:48/48 İskitler Altındağ, Ankara
Eserlerin gönderimi ve iletişim için ; erikagacidergi@hotmail.com
Resmi Sitemiz ; dergi.erikagacioyku.com

SİNEKLER DE UYUR

"Aşk Bir Mesele"

Serpil
Tunçer

Bu kitabın merkezi imgesi aşktır. Bu duygunun bir yönü, yol ayrımında kalınan aşk hallerine baktığı gibi bir diğer yönü tutkulu bir birlikteliğe, bir başka yönü de karşılıksız kalmış aşk kırgınlıklarına öyküden bir pencere açıyor. Serpil Tuncer'in öykülerinde tartıştığı aşk, kadınların duygusal açmazlarını merkezde tutarak bir hayal atmosferi içinde şekilleniyor.

Aşk'ın bir mesele olarak sorgulandığı sahici öykülerin yer aldığı bu kitap okurunu bekliyor.